

COALITIE AKKOORD

2026
2030

Samen bouwen
aan vandaag en morgen

INHOUD

Hoofdstuk 1	
Visie op Dordrecht in 2050	4
Hoofdstuk 2	
Dordtse investeringsagenda 2050	8
Hoofdstuk 3	
Zo werken we samen aan de stad	12
Hoofdstuk 4	
Bouwen aan een thuis	16
Hoofdstuk 5	
Een stad om van te genieten	22
Hoofdstuk 6	
Ontwikkel- en talentstad	30
Hoofdstuk 7	
Basis op orde: veilig en schoon	34
Hoofdstuk 8	
Zorg voor elkaar	40
Hoofdstuk 9	
Mobiliteit in balans	46
Hoofdstuk 10	
Klaar voor de toekomst	52
Hoofdstuk 11	
Samenwerking, organisatie en financiën	58

VISIE OP DORDRECHT IN 2050

Investeren in de toekomst van onze stad

In 2050 is Dordrecht een complete stad waarin iedereen tot zijn recht kan komen. Dit is een veilige, gezonde en kansrijke stad. In Dordrecht is het leven meer dan de moeite waard: een stad waar je woont, werkt en oud wilt worden. Dit hebben we samen bereikt door groot te denken en concreet te handelen.

Een stad om te blijven

Jongeren vertrekken niet langer naar andere steden, maar kiezen bewust voor Dordrecht om hier te studeren, werken en wonen. Omdat hier perspectief is, goed onderwijs en er altijd iets te beleven valt op het gebied van cultuur, uitgaan en evenementen. Dordrecht is een stad met een rijke geschiedenis waar je je leven opbouwt, werkt, vrienden mee naartoe neemt en waar je trots op bent.

Dordtse jongeren krijgen de kans om later in Dordrecht hun gezin te starten en op te laten groeien. Ze kunnen hier een duurzame woning vinden die past bij hun leven en portemonnee. Ze wonen in een groene stad met voorzieningen en banen dichtbij. Waar je mee kunt doen en waar je jezelf ontwikkelt. En als studie of werk buiten Dordrecht ligt, dan is de regio uitstekend bereikbaar dankzij hoogwaardig openbaar vervoer, snelle treinverbindingen, moderne infrastructuur en goede wegverbindingen naar de Randstad en de rest van Nederland. De binnenstad is voor jongeren, andere inwoners en bezoekers een vanzelfsprekende plek om te winkelen, af te spreken en te verblijven. Een stad waar kinderen veilig buiten kunnen spelen, zelf naar school fietsen en later zorgeloos op weg kunnen naar sport, vrienden of de binnenstad.

Ook hun (groot)ouders kunnen in Dordrecht prettig en zelfstandig ouder worden, met alle belangrijke voorzieningen dichtbij en een woning die past bij hun levensfase. Ze genieten van het groen en ontmoeting in onze historische binnenstad, de Biesbosch en de polders in

het buitengebied. Daar zijn we zorgvuldig mee omgegaan en hebben die toegankelijker gemaakt om van te genieten en te waarderen. Door slimmer met de beperkte ruimte om te gaan en doordat er ontmoetingsplekken voor jong en oud in de wijken zijn, is Dordrecht erin geslaagd te groeien zonder het unieke karakter en de leefbaarheid van de stad te verliezen.

Investeren in onze stad

Elke investering in de stad was een investering in onze inwoners. Onze inwoners zijn in 2050 nog altijd divers. En gelukkig maar. Tegelijkertijd is het Dordrecht van 2050 sociaal-economisch beter in balans: er zijn meer sterke schouders. Dordtenaren ervaren dat hun leven en leefomgeving vooruitgaan. Soms is het leven anders dan gedacht, maar we hebben oog voor de inwoners die het echt moeilijk hebben en helpen hen weer op weg. Tegelijkertijd hebben we meer Dordtenaren aan de stad weten te binden die hier hun toekomst opbouwen. Daardoor is de draagkracht in de stad sterker geworden en is de woningvoorraad beter in evenwicht gebracht, zodat deze beter aansluit op alle levensfasen en inkomens.

Dordrecht is in 2050 sociaal-economisch beter in balans. Dordtenaren ervaren dat hun leven en leefomgeving vooruitgaan.

We hebben armoede teruggedrongen en de bestaanszekerheid van veel Dordtenaren versterkt. Dankzij sterke buurten en meer regie voor inwoners zijn hechte gemeenschappen ontstaan waarin mensen naar elkaar omzien en elkaar helpen wanneer dat nodig is. Dordtenaren weten elkaar beter te vinden en doen vaker een beroep op hun eigen netwerk als het even tegenzit.

Lang niet alle vooruitgang kwam vanuit de overheid. Veel is bereikt doordat inwoners zelf verantwoordelijkheid namen en initiatief toonden voor hun straat, buurt en stad.

Geloofsgemeenschappen, verenigingen, ondernemingen, instellingen en maatschappelijke organisaties zijn daarbij van grote waarde: als plekken waar mensen elkaar ontmoeten, zich vrijwillig inzetten en samen bouwen aan een sterke samenleving. Onze inwoners zijn weerbaarder geworden en leven gezonder, sportiever en meer met elkaar verbonden.

De groei in weerbaarheid bleek noodzakelijk, omdat de druk op de zorg groot bleef. Door blijvend te investeren in kansengelijkheid, gezondheid en leefomstandigheden is de zorg in de regio toegankelijk en toekomstbestendig gebleven. Samen met ons ziekenhuis en zorgpartners hebben we daarin het voortouw genomen.

Onze stad is veiliger geworden. (Jeugd)criminaliteit is teruggedrongen doordat we grenzen stelden, die actief bewaakten en investeerden in perspectief voor jongeren. Goed onderwijs, werkgelegenheid, sport, cultuur en sterke rolmodellen maakten de weg naar een toekomst in Dordrecht aantrekkelijker dan de verleiding van snel geld. Tegelijkertijd traden we samen met politie, ondernemers en maatschappelijke partners hard op tegen georganiseerde criminaliteit en ondermijning.

Eén regio, één leefwereld

Voor inwoners is de Drechtstedelijke regio één dagelijkse leefwereld. Je woont, werkt of onderneemt in de ene gemeente, sport of studeert in de andere en maakt samen gebruik

Economie die waarde creëert

Dordrecht en de Drechtsteden worden in Europa gezien als dé regio voor maakindustrie en maritieme economie. Door te investeren in de (maritieme) maakindustrie en een daaraan verbonden campus voor innovatief onderwijs, werk en bedrijfsleven, dienstverleners, onderwijs en overheid steeds nauwer samen. Digitalisering, slimme technologie en cyberveiligheid werden daarbij vanzelfsprekende onderdelen van onze economie, infrastructuur en samenleving. Dordrecht barst van het talent: van vakmensen tot onderzoekers en jonge professionals die hier willen leren en groeien. Er is volop werkgelegenheid ontstaan, op ieder niveau. Bedrijven en instellingen namen gezamenlijk verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van de regio en investeerden ook in ambities die verder reikten dan hun eigen organisatie. Technische universiteiten en hbo-instellingen uit binnen- en buitenland zagen die kracht en sloten zich aan.

Onze stad ontwikkelde zich tot dé campusstad van Zuid-Holland Zuid, met een vliegwiel van innovatie en samenwerking dat de levens van onze inwoners vooruit heeft geholpen. Tegelijkertijd ontwikkelde Dordrecht zich tot een klimaatbestendige stad en droeg dit bij aan de lokale economie.

van voorzieningen zoals het ziekenhuis, station, museum, evenementen en recreatie. Juist vanuit die gedeelde leefwereld hebben de Drechtsteden hun samenwerking versterkt. Niet alleen om de regio leefbaar en aantrekkelijk te houden, maar ook om economisch sterker en zelfstandiger te worden in een onrustige wereld. Vanuit die houding zijn we er samen met het Rijk en Europa in geslaagd de Smart Delta Drechtsteden uit te bouwen tot een innovatief cluster van (maritieme) maakindustrie van wereldformaat.

Investeren in de toekomst van Dordrecht en Dordtenaren

Dit toekomstbeeld is ons lonkend perspectief en een duidelijk richtpunt voor dit coalitieakkoord. We maken nu voor de komende bestuursperiode afspraken over prioriteiten en investeringen die daaraan bijdragen. We investeren in wat écht telt: de toekomst van Dordrecht en Dordtenaren. Die toekomst bouwen we samen, met de stad en met de gemeenteraad. Daar zetten we vol overtuiging de schouders onder!

Rolin den Heijer
Dordtse VVD

Richard in 't Veld
VSP Dordrecht

Robert de Heer
ChristenUnie-SGP
Dordrecht

Emre Hoogduijn
D66 Dordrecht

Franciske van Vugt-Roose
CDA Dordrecht

DORDTSE INVESTERINGS- AGENDA 2050

We investeren gericht in wat Dordrecht in 2050 sterker en toekomstbestendig maakt: goede groei van de stad, ruimte voor ouderen, gelijke kansen voor kinderen en jongeren, een gezonde, levendige en groene leefomgeving en een sterke economie en arbeidsmarkt. De doelen van de huidige Agenda Dordrecht 2030 dragen daaraan bij. De opgaven van vandaag vragen erom dat we de agenda actualiseren en de horizon verlengen naar 2050. Daarom waarderen wij de Agenda Dordrecht 2030 op naar de Dordtse Investeringsagenda 2050 (DIA2050). Zo kunnen we de stad op de beste manier vooruit brengen.

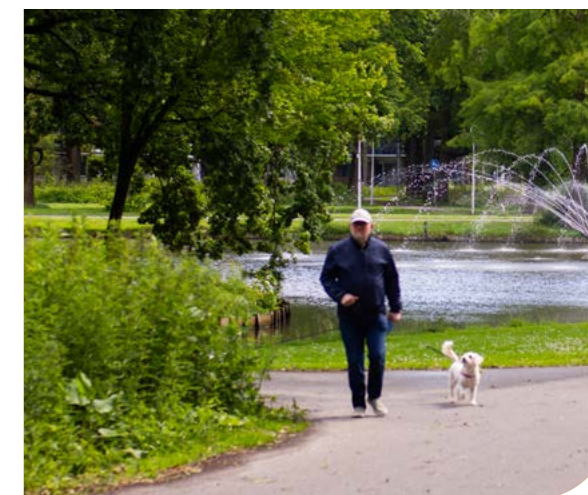
Met deze investeringsagenda maken we keuzes die niet alleen vandaag effect hebben, maar die de basis leggen voor een sterke stad voor volgende generaties. De hoofddoelstelling om de sociaal-economische positie van Dordrecht en Dordtenaren structureel te verbeteren blijft staan, maar de agenda krijgt de volgende nuance: de groei van het aantal inwoners is geen doel op zich, maar een logisch gevolg van de sociaal-economische schaa sprong en de visie op onze stad.

De programma's

De programma's binnen de Dordtse investeringsagenda 2050 vormen samen de motor achter de groei, leefbaarheid en kansen die we voor 2050 willen realiseren. Deze programma's blijven overeind, maar sommige onderdelen passen we aan ten opzichte van de Agenda 2030. Dit vormt de kern van de Dordtse Investeringsagenda 2050:

- De **Stadsas** omvat een aantal grote gebiedsontwikkelingen langs het spoor: het Maasterras, het gebied rond het toekomstige station Campus Leerpark en het gebied rond station Dordrecht. We bouwen daar aan een woningvoorraad voor iedere portemonnee en levensfase. We binden mensen aan Dordrecht die jong, hoger opgeleid of economisch sterk staan. Zij versterken de draagkracht van de stad.

- Het **Stadspark** staat voor een gezonde, groene en leefbare stad. Het is de plek voor ontmoeten, waar kinderen kunnen spelen en waar inwoners kunnen recreëren en sporten. Dé ontmoetingsruimte die een groeiende stad leefbaar houdt. Extra groen verbetert de luchtkwaliteit, groenblauwe maatregelen zorgen voor verkoeling en er ontstaat extra waterberging. We onderschrijven het belang van een verbonden groenblauwe corridor in onze stad, maar passen het programma aan met realistischer ambities. Dit geldt investeren we in bredere groenblauwe maatregelen in de hele stad. Een ander deel houden we apart om binnen de Investeringsagenda tegenvallers op te vangen of kansen te pakken.

- **Ruimte voor Banen** richt zich op het versterken van de economische structuur van Dordrecht. Daarbij is het cruciaal dat de groei van het aantal inwoners, woningbouw en het type werkgelegenheid goed op elkaar aansluiten. We blijven daarom investeren in het verbeteren van onze werklocaties, zodat er ruimte is en blijft voor ondernemerschap en kwalitatief goede banen. Tegelijkertijd bouwen we binnen de Stadsas aan een sterke stedelijke economie, met focus op dienstverlening in zorg en techniek. Zo vergroten we de economische weerbaarheid van Dordrecht en creëren we een gevarieerd en toekomstbestendig banenaanbod voor de nieuwe generatie.

- Het **Dordts Leerprogramma** en het Programma **Glansrijke Toekomst** worden in samenhang uitgevoerd voor meer integraliteit en rendement. Het doel van het Dordts Leerprogramma is het verkleinen van onderwijsachterstanden bij kinderen van 0–12 jaar door extra leertijd en begeleiding. Glansrijke Toekomst versterkt de sociaal-economische positie van kwetsbare jongeren (12–27 jaar) door betere aansluiting tussen onderwijs en werk. Beide ontwikkelingen vragen tijd. We gebruiken de evaluatie in 2028 om gericht bij te sturen waar nodig en houden partners zoals onderwijs en arbeidsmarkt dichtbij.
- Het programma **Duurzame Stad** gaat over het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed. Dit wordt ondergebracht in de reguliere vastgoedbegroting. Daarmee verankeren we verduurzaming in onze dagelijkse werkwijze. Het tweede deel van het programma draait om investeringen in zonne-energie bij bedrijven. Dit deel stellen we bij omdat deze doelstelling al is bereikt, en zetten we nu in voor investeringen die op een toekomstbestendige manier helpen om de effecten van de netcongestie te verminderen, zodat de woningbouw- en economische opgave in Dordrecht mogelijk blijft.

Met deze investeringsagenda maken we keuzes die vandaag effect hebben én de basis leggen voor een sterke stad voor volgende generaties.

- Het programma **Binnenstad** draait om een levendige, leefbare, aantrekkelijke, vitale en groene binnenstad. Hier komen economie, werkgelegenheid, wonen en beleven samen. Met de binnenstad als huiskamer van de regio en het visitekaartje van de stad, zetten we in op meer zichtbare resultaten: een bruisende binnenstad waar bewoners graag verblijven, bezoekers zich welkom voelen en ondernemers kunnen groeien. Dit doen we door te investeren in straatbeeld, groen, water, winkelen, horeca enerzijds en bereikbaarheid en parkeervoorzieningen anderzijds.

Blijven sturen en evalueren

Bij een langlopende investeringsagenda is vasthouden aan je visie en doelen noodzakelijk. Dat doen we. Tegelijkertijd willen we blijven leren en rekening houden met actuele ontwikkelingen. We verbeteren de verbinding tussen de verschillende programmaonderdelen, zodat ze elkaar in samenhang kunnen versterken en bijdragen aan de hoofddoelstelling. Deze manier vraagt om integraal werken, van het bestuur en de organisatie. We laten de totale investeringsagenda aan het eind van deze bestuursperiode opnieuw onafhankelijk evalueren als input voor een volgend college.

ZO WERKEN WE SAMEN AAN DE STAD

Bestuursstijl

Dordrecht is een stad van doeners. Een stad waar mensen initiatief nemen, elkaar helpen en samen vooruit willen. Dordtenaren kennen hun stad. Daarom betrekken we de stad bij de keuzes die we maken en werken we samen aan een mooier Dordrecht.

In Dordrecht nemen mensen initiatief, helpen mensen elkaar en willen mensen samen vooruit. Dordtenaren staan met beide benen op de grond, weten wat er nodig is en bewegen mee met veranderende omstandigheden. Onze stad is ondernemend, praktisch ingesteld en niet bang om voorop te lopen. Deze mentaliteit vormt voor ons de basis van de bestuursstijl waarmee wij de komende vier jaar willen werken.

Luisteren en verbinden

We willen een stadsbestuur vormen dat luistert en verbindt. Juist in een tijd waarin verschillen soms worden uitvergroot, kiezen we ervoor om dicht bij onze inwoners, ondernemers en organisaties te staan. We willen zichtbaar, benaderbaar en toegankelijk zijn voor iedereen in Dordrecht, met nadrukkelijk oor voor de stemmen die minder vaak gehoord worden.

Luisteren betekent niet dat we altijd kunnen doen wat iedereen wil. We horen wat er leeft, we begrijpen zorgen en vaak delen we die ook. Sommige problemen kunnen wij als overheid niet oplossen en zeker niet zonder hulp van onze inwoners in rollen zoals opvoeder, ondernemer, werknemer en buurtgenoot. En er zijn momenten waarop we, in het belang van de stad, toch een andere afweging moeten maken. Dan nemen we verantwoordelijkheid door duidelijke keuzes te maken én die keuzes helder uit te leggen. Dat is voor ons een essentieel onderdeel van betrouwbaar bestuur.

Daarbij kijken we ook kritisch naar onszelf. Besturen betekent voortdurend toetsen of ons handelen goed genoeg is, of we doen wat we hebben beloofd en of we voldoende voortgang boeken. Waar het beter kan, erkennen en verbeteren we dat. Zo bouwen we stap voor

stap aan een bestuurscultuur die open, eerlijk en lerend is.

Bouwen aan de toekomst, handelen in het nu

We kijken met vertrouwen naar de toekomst van Dordrecht. Onze stad heeft veel potentie om verder te groeien, te bloeien en sterker te worden. We zien kansen voor een krachtige economie en voor een stad waar onze jongeren graag willen blijven wonen en zich volop kunnen ontwikkelen.

Tegelijkertijd staan we voor grote opgaven: de leefbaarheid in onze buurten, de bouw van voldoende en passende woningen, de houdbaarheid van de zorg, netcongestie, veiligheid en meer. Deze uitdagingen vragen om een aanpak die zowel realistisch als toekomstgericht is. Daarom combineren wij pragmatisme met een duidelijke langetermijnvisie. We pakken aan wat vandaag knelt, terwijl we koers houden op wat Dordrecht op de lange termijn nodig heeft. Met het oplossend vermogen dat onze stad al generaties kenmerkt, richten we ons op wat wél kan en zorgen we dat plannen daadwerkelijk in uitvoering komen. Want Dordrecht kan niet wachten, niet op de korte termijn, en evenmin op de toekomst die we samen willen bouwen.

Ook vandaag zijn er urgente vraagstukken. We werken aan schone, veilige en groene buurten. Aan de bouw van nieuwe woningen. Aan toegankelijke zorg en ondersteuning voor wie dat nodig heeft. Aan een bereikbare stad en een goed onderhouden openbare ruimte. Dat vraagt om een bestuur dat voorspelbaar en volgens wetgeving handelt, niet meer regels maakt dan nodig en betrouwbaar doet wat het belooft.

De kracht van de stad

Dordtenaren zijn betrokken en staan voor elkaar klaar. Die kracht koesteren we en zetten we bewust in. We zoeken actief de samenwerking met maatschappelijke organisaties, verenigingen, inwoners en ondernemers. Want samen maken we Dordrecht tot de stad die het is: een stad waar je prettig woont en onderneemt, waar energie bruist, waar ruimte is om te ontspannen en waar iedereen zich veilig en thuis kan voelen.

Die kracht vraagt echter ook om bescherming. Vrijwilligers, buurtinitiatieven en betrokken inwoners moeten kunnen rekenen op een

gemeente die ondersteunt en vrijlaat waar dat kan, en optreedt wanneer dat nodig is. Want een sterke gemeenschap ontstaat niet vanzelf; die vraagt om gedeelde verantwoordelijkheid. Het overgrote deel van onze stad zet zich in voor een fijne leefomgeving, maar er is ook een kleine groep die het soms voor anderen moeilijk maakt. Daar kijken we niet van weg, maar handelen daarop.

Politieke bruggen slaan

De komende jaren brengen ongetwijfeld nieuwe, onverwachte ontwikkelingen met zich mee. Alleen door in de gemeenteraad als partijen samen te werken, kunnen we die het hoofd bieden. Verschillen mogen er zijn; ze scherpen het debat en brengen nieuwe inzichten. Maar we blijven met elkaar in gesprek en benutten elkaars kwaliteiten.

Voor ons staat voorop dat we over verschillen heen kijken naar wat goed is voor de stad. Samen vormen we de volksvertegenwoordiging. Daarom slaan we met dit akkoord, op zijn Dordts, bruggen over scheidslijnen heen. Met elkaar, voor Dordrecht en voor onze inwoners.

De Dordtse mentaliteit vormt de basis van onze bestuursstijl.

Participatie: dichtbij, duidelijk en samen

Inwoners, ondernemers en gemeenschappen ervaren dagelijks wat werkt, wat schuurt en waar kansen liggen. Daarom betrekken we de stad bij de keuzes die we maken en werken we samen aan onderling vertrouwen. Dat vraagt om een manier van werken die uitdagend, duidelijk en dichtbij is.

Weten wat er leeft

We staan in contact met de stad. Bestuurders en ambtenaren zijn zichtbaar in buurten en wijken en gaan in gesprek met bewoners, ondernemers en maatschappelijke partners. We willen niet alleen de hardste stemmen horen, maar ook perspectieven die minder snel aan tafel komen, zoals dat van jongeren of woningzoekenden bij het opstellen van nieuwe woningbouwplannen. Kleinschalig (digitaal) inwonersonderzoek zoals korte peilingen, wijkpanels, gerichte enquêtes en een jongerenraad gaan ons hierbij helpen hen te bereiken.

Betrekken, keuzes maken en doorpakken

We zien participatie als samenwerking met de stad, om ons beleid nog beter aan te sluiten bij wat er leeft in Dordrecht. We betrekken belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering én evaluatie van beleid. De gemeenteraad heeft dit in februari 2026 bekrachtigd in een participatieverordening. We organiseren participatie zo vroeg mogelijk in het proces en kiezen een aanpak die past bij het onderwerp. We weten dat inwoners vaak graag eerder en op meer momenten willen meedenken. Dat kan gezien de onderwerpen niet altijd. Als dat zo is, leggen we duidelijk uit waarom.

We zijn vooraf helder over het doel, de ruimte voor invloed en de grenzen: wat kan wel en wat kan niet. Die duidelijkheid voorkomt teleurstelling achteraf. Daarna nemen wij een beslissing, waarbij we belangen zorgvuldig wegen, maar niet iedereen tevreden kunnen stellen. Na afloop koppelen we terug wat we hebben gehoord en wat we ermee doen. Vervolgens houden we

tempo en pakken we door. Want college en raad zijn er om knopen door te hakken in het belang van de stad.

Initiatief stimuleren en nieuwe vormen van samenspel

Dordtenaren nemen zelf initiatief in hun buurt. Ze vergroenen straten, organiseren activiteiten, houden hun buurt schoon en zorgen voor elkaar. Dat verdient vertrouwen en ruimte.

We merken dat er behoefte is aan nieuwe vormen van betrokkenheid en samenspel tussen overheid en samenleving. We geven ruimte aan het uitdaagrecht, zodat inwoners en organisaties kunnen voorstellen om gemeentelijke taken over te nemen. Met heldere afspraken over verantwoordelijkheden, kwaliteit en draagvlak. Ook starten we in deze bestuursperiode met pilots voor wijkberaden, gericht op concrete en herkenbare onderwerpen in de buurt. Zo kunnen inwoners, gemeente en maatschappelijke partners samen ervaring opdoen met een nieuwe manier van samenwerken. Op basis van die ervaringen bepalen we hoe wijkberaden verder ontwikkeld kunnen worden.

Zo bouwen we aan vertrouwen. Aan een stad waarin mensen worden gehoord, invloed ervaren waar dat kan, en weten waar ze aan toe zijn. Een stad die de democratie versterkt doordat overheid en samenleving elkaar weten te vinden. Dordrecht maken we samen.

BOUWEN AAN EEN THUIS

Wonen en bouwen hebben voor ons absolute prioriteit. De urgentie is groot. De woningmarkt is krap, er is een tekort aan passende woningen voor ouderen en jongeren komen moeilijk aan hun eerste woning. Daardoor is het ook voor gezinnen lastig een woning te vinden. Het is daarom cruciaal dat de doorstroming beter op gang komt. We werken aan de stad van morgen en maken samen met de stad keuzes die Dordrecht richting 2050 een sterke en complete stad maken, waar je goed kunt wonen.

Sterke wijken

We sturen op goede sociaal-economische groei en werken aan sterke wijken: schoon, veilig en met een buitenruimte die uitnodigt voor sporten, spel en bewegen. Een wijk met plekken voor ontmoeting voor jong en oud, zoals speeltuinen, scholen, bankjes en groen op korte afstand. Met inwoners en ondernemers die meedoen en zich verantwoordelijk voelen voor hun omgeving. De sociale samenstelling van een wijk moet daaraan bijdragen: divers, verbonden, niet anoniem en met een schaal die voelt als thuis.

In een sterke wijk zijn dagelijkse voorzieningen nabij, zoals een buurtwinkel, kinderopvang, openbaar vervoer en een huisarts. Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen nemen we deze behoefte aan nabije voorzieningen mee in de toekomstplannen van de wijk. We kijken daarbij ook naar de beschikbaarheid van goed bereikbare en kwalitatieve voorzieningen in naastgelegen wijken. Als we nieuwe plekken in de stad ontwikkelen, moeten we vaak scherpe keuzes maken. We geven voorrang aan plannen die het meest bijdragen aan de gewenste groei en toekomst van Dordrecht.

We hebben hoge bouwambities en tegelijk blijft de kwaliteit van dat wat gebouwd wordt van groot belang. Als we bouwen, voegen we ook kwaliteit toe aan de wijken en woningen van onze stad. Herstructurering is daarom blijvend van belang.

Wat bouwen we en voor wie?

Doorstroming

We gaan voor een evenwichtige en toekomstbestendige woningvoorraad die aansluit bij de behoefte én bij de ambitie om Dordrecht sociaal-economisch te versterken. Daarom moeten Dordtse gezinnen, starters en jongeren hier kunnen blijven wonen. Daarnaast willen we huishoudens aantrekken die financieel stevig staan en bijdragen aan een sterke stad. Hierbij kijken we ook of we via een experiment vitale beroepsgroepen kunnen binden aan Dordrecht door middel van huisvesting. Met behulp van middelen vanuit het Rijk houden we aandacht voor kwaliteit en duurzaamheid van woningen, bijvoorbeeld met biobased en modulair bouwen.

We bouwen gericht om doorstroming op gang te brengen. We voegen woningen toe die aantrekkelijk zijn voor senioren, zodat gezinswoningen vrijkomen. We bouwen woningen voor jongeren en starters, zodat talent kan blijven of terugkeren. Daarnaast realiseren we woningen voor gezinnen, omdat zij essentieel zijn voor de vitaliteit van de stad.

We onderzoeken welke woonproducten nodig zijn om beweging in de keten te brengen, onder meer door met oudere woningzoekenden in gesprek te gaan. We staan open voor andere woonvormen

zoals knarrenhofjes, meergeneratiehofjes en woningen die samen gehuurd kunnen worden, de zogenoemde Friends-woningen. Daarnaast gaan we het aantal standplaatsen op bestaande locaties voor woonwagens vergroten.

Om het wonen voor meer jongeren mogelijk te maken reserveren we deze periode extra geld. We starten hiervoor het Fonds huisvesting jongeren Dordrecht waarmee we de onrendabele top voor deze doelgroep te kunnen financieren. De omgeving van het Energieplein zien we als een kansrijke locatie.

We gaan met de woningcorporaties in gesprek hoe we de doorstroming vanuit de sociale huur naar een koopwoning of particuliere huur kunnen faciliteren. We pakken specifiek het zogeheten scheefwonen in de sociale woningbouw aan, zodat de sociale woningen beschikbaar komen voor inwoners die dat nodig hebben. We onderzoeken met welke maatregelen dit zou kunnen, waarbij we denken aan voorrang voor Dordtenaren vanuit sociale woningbouw

bij koopwoningen. Ook zetten we ons in om gespecialiseerde woningcorporaties aan onze stad te binden, zoals woningcorporaties gericht op studenten of ouderen. We gebruiken hiervoor slimme vormen van huurovereenkomsten, bijvoorbeeld het gebruik van campuscontracten voor studenten.

Lopende woningbouwplannen

We zijn trots op wat de afgelopen jaren is bereikt in zowel de sociale huur als de particuliere woningvoorraad. We zetten lopende woningbouwplannen ongewijzigd door. In de huidige planvoorraad van nieuw te bouwen woningen zit een ruime voorraad sociale huur. Dat is inclusief vervangingsbouw. De gemeente Dordrecht is een betrouwbare partij waar partners op kunnen rekenen. Dat betekent dat we gemaakte afspraken niet openbreken. Door nieuwe beleidswensen te blijven stapelen gaat veel kostbare tijd en capaciteit verloren. Dat kunnen we ons niet veroorloven; daarvoor is de urgentie te groot.

De afgelopen jaren is een inhaalslag gemaakt in de sociale woningbouw. In de periode daarvoor zijn er meer sociale woningen gesloopt dan gebouwd. In de huidige planvoorraad van nieuw te bouwen woningen zit een ruime voorraad sociale huur, van vervangingsbouw tot nieuwbouw. Dat betekent dat er de komende jaren weer een fors aantal sociale huurwoningen bij komt. De plannen liggen klaar, nu moet de schop in de grond. Onze inwoners gaan dat merken, want de vraag naar deze woningen is groot. We onderzoeken in deze periode hoe het realiseren van doorstroomlocatie(s) de druk op de sociale woningmarkt voor Dordtenaren kan verlichten en of dit haalbaar is.

Hoeveel bouwen we?

We sturen op een stad in balans, zodat we kunnen versterken waar dat nodig is en aansluiten bij de behoefte van elke wijk. In kwetsbare wijken voegen we meer midden- en hogere segmenten toe; in andere wijken juist betaalbare woningen. We gaan uit van de brede definitie sociale huur, wat betekent dat ook niet-corporatiewoningen en zorgwoningen met sociale huurprijzen meetellen in de voorraad sociale huurwoningen. Zo bouwen

we niet alleen aan woningen, maar aan sterke, evenwichtige en toekomstbestendige wijken.

Onze ambitie is om de komende vier jaar ten minste 3.000 nieuwe woningen aan de stad toe te voegen. Tegelijkertijd kijken we over deze bestuursperiode heen en bouwen we aan een planvoorraad die het mogelijk maakt om dit aantal ook op de middellange termijn vol te houden. Zo blijft de stad in ontwikkeling. Daarom verhogen we onze inzet op de bouwopgave door optoppen, splitsen en uitnodigingsplanologie. We nodigen initiatiefnemers uit om zelf met passende plannen te komen, steeds met oog voor leefbaarheid en kwaliteit. We intensiveren de samenwerking met onze corporaties om samen met hen te sturen op de realisatie van nieuwbouw en sterke wijken.

De komende vier jaar voegen we vanuit de bestaande planvoorraad in alle segmenten woningen toe. Op stadsniveau zorgen we ervoor dat Dordrecht altijd minimaal het landelijk gemiddeld aantal van sociale woningen in de woonvoorraad heeft. Van nieuwe bouwplannen is 27% van de woningen voor de doelgroep sociale huur, 40% koop of huur in het middensegment en 33% is gericht op het hogere segment. We richten ons wat betreft het middensegment in het bijzonder op gezinswoningen met drie of meer kamers, mede om de doorstroming te bevorderen.

Voor het ontwikkelen van de stad richting 2050, stellen we deze bestuursperiode in afstemming met de regio een programma volkshuisvesting op. Hierin nemen we bovenstaande uitgangspunten op. Een verdeling die aansluit bij de behoefte op

Onze ambitie is om de komende vier jaar ten minste 3.000 nieuwe woningen aan de stad toe te voegen.

de woningmarkt, waarin kwaliteit van woningen en wijken een grote rol speelt, passend bij de gewenste sociaal-economische groei van de stad en bij de landelijke wet- en regelgeving.

Waar bouwen we?

We benutten de bestaande stad optimaal en werken gebiedsgericht aan verdichting. Ingezette plannen worden ongewijzigd doorgezet. Wanneer verdichtingslocaties en kansrijke gebieden verder worden uitgewerkt is er aandacht voor de goede groei van de stad, sterke wijken en de nabijheid van OV-verbindingen. We hebben hierbij aandacht voor bodemdaling, die in delen van de stad extra eisen stelt aan funderingen, infrastructuur en waterveiligheid. We zien nog veel kansen om binnen de bestaande stad nieuwe woningen toe te voegen. We houden de polder dus groen en open en stellen hoge eisen aan de kwaliteit van de overgang van de stadsgrens naar de polder. Nieuwe woningbouwlocaties wegen we zorgvuldig af, waarbij kwaliteit en gemeenschapskracht leidend zijn. In aansluiting op deze opgaven starten we een pilot om samen met bewoners te onderzoeken waar en hoe we woningen kunnen toevoegen in hun buurt of wijk.

Dak- en thuisloosheid

Voor dak- en thuisloosheid zetten we de pilot Wonen Eerst voort. Ook richten we ons samen met de regio op betere doorstroom vanuit de opvang en beschermd wonen. Maar voorkomen blijft altijd beter dan opvangen. Daarom versterken we de inzet op preventie, zodat mensen niet tussen wal en schip raken. Bij het maken van beleid betrekken we ervaringsdeskundigen.

Dakloosheid ziet er vaak anders uit dan veel mensen denken. De dakloze van nu is niet altijd zichtbaar op straat; het kan ook iemand zijn met een baan, een auto en een ogenschijnlijk normaal leven, maar zonder een eigen plek om te wonen. Deze groep groeit. Daarom zetten we in op vroegtijdige signalering, het voorkomen van huisuitzettingen en snelle, laagdrempelige ondersteuning die problemen vroeg opvangt en escalatie voorkomt, en snellere toewijzing van een eigen woonplek.

Tegelijkertijd kunnen we dakloosheid niet alleen oplossen. Ook de regiogemeenten moeten verantwoordelijkheid nemen om dak- en thuislozen sneller te kunnen laten doorstromen naar een stabiele woonplek. Zonder voldoende woningen en beleid dat gericht is op reguliere huisvesting blijven opvangplekken verstopt raken en neemt de druk op straat toe. Dordrecht blijft daarom stevig aandringen op regionale bouwafspraken en gezamenlijke verantwoordelijkheid in volkshuisvestingsbeleid. Daarnaast gaan we actiever samenwerken met organisaties die een overbruggingsplek naar een definitieve woning kunnen bieden, zoals Kamers met Aandacht en De Rustplek.

Opvang

Dordrecht heeft de afgelopen jaren veel verantwoordelijkheid genomen in opvang en huisvesting, onder meer met een asielzoekerscentrum, ruimhartige en barmhartige opvang van Oekraïense vluchtelingen en diverse maatschappelijke voorzieningen. Dat vraagt veel van onze stad en onze voorzieningen, zoals onderwijs en zorg. We zitten daarmee aan de grens van wat past bij een gemeente van onze omvang. Omdat Dordrecht al veel opvang draagt, doen we een stevig appèl op de regiogemeenten die achterblijven in de opvang en huisvesting van ontheemden. Op deze manier wordt de opvang en huisvesting evenredig in de regio verdeeld.

In het huidige AZC is ruimte voor 580 asielzoekers. Dit aantal is vastgelegd in het bestuursakkoord en vormt voor ons de bovengrens. Opvang organiseren we sober en fatsoenlijk: met rust en veiligheid, passende dagbesteding en aandacht voor mentale problematiek. Zorgen van omwonenden en bedrijven nemen we serieus. We monitoren de vooraf gemaakte afspraken over toezicht, leefbaarheid en openbare orde en evalueren die op vaste momenten.

Meedoen vanaf dag één

Meedoen betekent voor ons dat nieuwkomers zo snel mogelijk integreren door de Nederlandse taal te leren en deel te nemen aan de samenleving via werk, vrijwilligerswerk of onderwijs. Daarom

is meedoen vanaf dag één onze standaard. Dit is geen vrijblijvendheid, maar een voorwaarde. Taallessen en begeleiding naar (vrijwilligers)werk starten direct en we helpen ze samen met onze vrijwilligers mee te doen met onder andere de laagdrempelige Dordrechtbalie bij opvanglocaties. Dit is de kracht dan de Dordtse samenleving.

Flexwoningen

Om grootschalige woningbouw rond de Spuiboulevard mogelijk te maken vangen we Oekraïense vluchtelingen uit Crownpoint tijdelijk op in flexwoningen. Na drie jaar stromen zij uit en komen deze flexwoningen beschikbaar voor (jonge) Dordtenaren.

Arbeidsmigranten: grip en fatsoenlijke huisvesting

Arbeidsmigranten zijn belangrijk voor onze economie. Met werkgevers die hun verantwoordelijkheid nemen maken we goede afspraken. Verhuurders, uitzendbureaus en werkgevers die malafide zijn, pakken we hard aan. We versterken het toezicht op registratie door bedrijven en werken regionaal aan betere huisvesting en een gezamenlijke aanpak. Bij arbeidsmigranten die dakloos raken, kiezen we de route met begeleiding naar werk of terugkeer waarbij de bedrijven ook hun verantwoordelijkheid

nemen. Verhuurders die arbeidsmigranten huisvesten maar geen zorg dragen voor de leefbaarheid in de omgeving spreken we daarop aan.

Samenwerking in de regio

De regio is een belangrijke partner. We zetten ons in voor een evenwichtige verdeling van (bestaande) voorzieningen en opgaven, passend bij de woningmarktanalyse Drechtsteden van RIGO, waaronder de bouw van sociale huur en de huisvesting van kwetsbare groepen. Dordrecht neemt daarbij zichtbaar het voortouw, maar doet dit altijd in nauwe samenwerking met de regio. We volgen waar woningzoekenden vandaan komen en blijven in gesprek over een eerlijke verdeling van verantwoordelijkheden, inclusief de uitstroom uit de maatschappelijke opvang.

Daarnaast zetten we in op een verbetering van het regionale woonverdeelsysteem, zodat het beter aansluit bij de behoeften van de stad. Jongeren maken in het huidige systeem te weinig kans op een woning. Daarom onderzoeken we hoe het systeem beter kan worden ingericht, zodat het voor jongeren en andere woningzoekenden eerlijker en toegankelijker wordt. Dit vraagt ook om aanpassing van de regionale huisvestingsverordeningen, en dus om nauwe afstemming en samenwerking met de regio.

EEN STAD OM VAN TE GENIETEN

Dordrecht is een stad die leeft. Een stad van water en historie, van wijken met karakter en een binnenstad die uitnodigt om te dwalen. Het is een diverse stad waar mensen elkaar ontmoeten, cultuur bruist, sport verbindt en kinderen opgroeien in buurten die veilig en groen zijn. Een stad waar mensen zich thuis voelen en altijd iets te beleven is, waarbij we steeds oog houden voor een goede balans met de leefbaarheid.

Binnenstad

De binnenstad is het kloppend hart van Dordrecht en een plek van beleving en schitterende monumenten. Dat betekent ruimte voor musea, horeca, winkels, bibliotheek, maatschappelijke initiatieven en evenementen. We richten het aanbod meer op jongeren, young professionals en gezinnen, zonder de andere doelgroepen uit het oog te verliezen. We onderzoeken de kansen van meer nachthoreca en de effecten hiervan op de omgeving.

Toerisme

Meer mensen mogen onze stad ontdekken. Er is ruimte voor passende groei van toerisme binnen onze stad. Dit levert een bijdrage aan de lokale economie en levendigheid voor onze inwoners.

Door samenwerking en doelgroepgerichte marketing vergroten we de aantrekkingskracht van Dordrecht. We zien ook een dringende behoefte aan meer hotelruimte in onze stad. Wat ons betreft moet de beoogde hotelontwikkeling deze periode echt van de grond komen. De Dordtpas zetten we structureel door. Veel

inwoners en bezoekers genieten van de waarde van deze pas. We vinden dat de pas meer moet bijdragen aan het ontdekken van Dordrecht. Daarvoor is het belangrijk dat het aanbod veelzijdiger wordt en hiervoor investeren we eenmalig in de doorontwikkeling van de Dordtpas.

Pleinen en ontmoeting

De binnenstad is gebaat bij horeca en een focus op goede kwaliteit van pleinen, plekken waar je gelijkgestemden ontmoet en gezinsvriendelijke voorzieningen. We investeren in een goede kwaliteit van de openbare ruimte, met bijzondere aandacht voor belevingskunst en beeldende kunsten van Dordtse bodem. Daarbij geven we ruimte aan initiatieven voor nieuwe beelden. Het Statenplein blijft een belangrijke ontmoetingsplek, maar verdient een herinrichting en herwaardering van de ruimte, zodat er meer beleving komt en het op alle dagen van de week een fijne plek is om te zijn. Het is een geschikte plek voor evenementen, daar willen we het plein vaker voor vrijmaken. De verplaatsing van de weekmarkt maakt dit mogelijk. Kleine evenementen, markten en braderieën kunnen ook vaker in andere wijken plaatsvinden. We stimuleren experimenten en placemaking op rauwe plekken zoals het Maasterras en Wantij West. Ook aan het Energieplein willen we meer levendigheid toevoegen.

Woon- en horecagebieden

In de binnenstad wonen veel mensen. Er is een duidelijk onderscheid tussen woongebieden en horecaconcentratiegebieden in de binnenstad. Onderzocht wordt of er nog horecaconcentratiegebieden zoals Voorstraat-Noord bij komen; we wachten daarvoor

de geplande evaluatie af. We bewaken de leefbaarheid: bewoners moeten kunnen genieten van een levendige stad, maar ook van rust. Wie in de binnenstad woont, weet dat er reuring is, en moet erop kunnen rekenen dat die reuring in goede banen wordt geleid. Ondernemers dragen verantwoordelijkheid voor een veilige en ordelijke uitgaansomgeving. Instrumenten zoals de suswachten helpen hierbij.

Het kernwinkelgebied en de aanlooproutes behouden hun functie; op andere plekken in de binnenstad blijft ruimte voor wonen. Het Binnenstadsbedrijf blijft onze samenwerkingsvorm met ondernemers. We bouwen voort op deze aanpak, omdat gezamenlijke regie en eigenaarschap in de stad het beste resultaat opleveren.

Openingstijden

De huidige openingstijden van winkels blijven ongewijzigd, ook op zondagen en feestdagen, met uitzondering van incidentele piekmomenten rond kerst en oud en nieuw, zoals afgelopen jaren ook de praktijk was.

Cultuur

Cultuur geeft Dordrecht kleur en vertelt wie we zijn. Van musea tot makers, van festivals tot broedplaatsen, van amateurkunst tot professionals: cultuur maakt onze stad aantrekkelijk, herkenbaar en levendig. Het biedt een venster op de wereld. We versterken Dordrecht cultureel door verleden, heden en toekomst te verbinden, onder meer via programmering zoals Festival voor de Vloed, dat het verhaal van het water centraal stelt in de binnenstad én in de wijken. We vieren

verhalen en mijlpalen die Dordrecht maakten en maken tot wat het is; van Van Gogh tot de Sint-Elisabethsvloed en van 150 jaar meisjesonderwijs tot hedendaagse makers.

De culturele programmering draagt bij aan de ontwikkeling van Dordrecht. Het vormt een belangrijk visitekaartje van de stad. Toptentoonstellingen in het museum, sterke (theater)voorstellingen en hoogwaardig muzikaal aanbod hebben een grote aantrekkingskracht op zowel inwoners als bezoekers.

Programmering voor jong, oud en gezinnen

Initiatieven van inwoners, makers en organisaties krijgen ruimte, met ondersteuning wanneer dat past bij de culturele ambitie van de stad. We nodigen hen uit kansrijke plannen actief met ons te delen. We waarderen en ondersteunen vrijwilligers en organisaties bij het organiseren van culturele activiteiten en evenementen via extra expertise. We koesteren grote én kleine culturele organisaties, betaalbare oefenruimtes, broedplaatsen voor jonge makers en plekken die als uitvoeringsruimte/podium gebruikt worden, zoals kerken. Aangezien de vraag altijd hoger is dan het aanbod van oefenruimtes, verdelen we de ruimte eerlijk en kennen we ook ruimtes tijdelijk toe om ook starters een kans te geven. Met structurele middelen waarborgen we het culturele aanbod in onze stad. We stimuleren een brede programmering voor jong, oud en gezinnen, inclusief volkscultuur zoals muziekverenigingen, fanfares en circus. We ontwikkelen een nachtvisie voor cultuur, zodat Dordrecht ook na zonsondergang een levendige culturele stad is, bijvoorbeeld via licht- en kunstinstallaties.

Gesprekstakingen

We nemen initiatief tot gesprekstakingen, waarbij de cultuursector en het sociaal domein elkaar ontmoeten. Als zij elkaar beter vinden en kennen, ontstaan krachtige vormen van samenwerking die bijdragen aan preventie. Bibliotheken blijven laagdrempelige plekken waar Dordtenaren elkaar ontmoeten, leren en groeien.

Hotspot Energiehuis

Het Energiehuis heeft de potentie om uit te groeien tot een levendige hotspot. De

gemeenteraad heeft besloten het gebouw structureel aan te pakken en toekomstbestendig te maken. Ook de programmering en exploitatie moeten worden versterkt. Op basis van de uitgevoerde onderzoeken is het nu zaak een businesscase op te stellen. Daarbij vinden wij het belangrijk dat het Energiehuis veel sterker wordt verbonden met de omgeving, te beginnen met het Energieplein. Het gebouw moet meer verdienvermogen krijgen door onder meer horeca, zodat investeringen zich op termijn terugverdienen en de gemeentelijke bijdrage kan worden afgebouwd.

Monumenten en erfgoed

Als oudste stad van Holland ademt Dordrecht geschiedenis. De vele rijks- en gemeentelijke monumenten in de stad worden breed gewaardeerd, maken de stad aantrekkelijk voor inwoners en toeristen en zorgen mede voor

de schoonheid van onze stad. Om van deze monumenten te blijven genieten en ze aan volgende generaties door te geven is onderhoud van groot belang. De gemeente draagt bijzondere verantwoordelijkheid voor het onderhoud van de (rijks)monumenten in eigen bezit. Daarom zorgen we er bijvoorbeeld voor dat de toren van de Grote Kerk wordt gerestaureerd en inventariseren we de status van de overige monumenten in eigen bezit. Ook van eigenaren verwachten we goede zorg voor monumenten. We komen met een nieuw monumenten- en erfgoedbeleid, waarbij we ook aandacht hebben voor immaterieel erfgoed.

Evenementen

Dordrecht is en blijft een toonaangevende stad van evenementen. In onze verdichtende stad geven we dit voldoende ruimte, bijvoorbeeld in de binnenstad en in parken. We zorgen voor een gevarieerd en herkenbaar Dordts aanbod, met

Cultuur maakt onze stad aantrekkelijk, herkenbaar en levendig.

zowel grotere publiekstrekkingen als kleinschalige en lokale initiatieven die de stad van binnenuit versterken. Gratis evenementen in de openbare ruimte passen bij onze visie van een open en gastvrije stad. We zetten in op programmering voor jongeren en gezinnen, zonder andere doelgroepen uit het oog te verliezen en op evenementen die toegankelijk en betaalbaar zijn. Zoals vastgesteld in het evenementenbeleid vormen geluidsnormen en leefbaarheid daarin belangrijke randvoorwaarden.

Evenementenfonds

We richten een evenementenfonds voor culturele, sportieve en andere grote evenementen op waarin de gemeente samen met partners investeert. We hebben daarin een goede traditie en deze wordt versterkt naar het volgende niveau. De inzet van een evenementenfonds richten we op wat het best past bij de (gewenste) identiteit van Dordrecht. We sturen op spreiding van evenementen over het jaar en de stad, zodat drukte beheersbaar blijft en alle Dordtenaren kunnen meegenieten. De openbare ruimte blijft goed bruikbaar voor evenementen; daarom zorgen we bij herinrichting dat er ruimte blijft voor evenementen en investeren we bij nieuwe gebiedsontwikkelingen en groot onderhoud in slimme en breed inzetbare voorzieningen voor stroom en water. De zomerkermis krijgt een vaste plek in Amstelveen, op een locatie die ook geschikt is voor andere evenementen.

We werken volgens het uitvoeringsplan evenementenbeleid waarin we de toenemende regeldruk voor evenementen willen verminderen. Het vergunningsproces is gericht

op het oplossen van knelpunten. Door de samenwerking met het Evenementenbureau en het Evenementenplatform versterken we de Dordtse evenementensector en maken die toekomstbestendig.

Diversiteit en inclusie

We willen dat iedereen kan meedoen in Dordrecht. Dat begint bij een stad die toegankelijk is voor mensen met een beperking, laaggeletterden, ouderen en inwoners met verschillende achtergronden. We verbeteren de toegankelijkheid van de binnenstad en voorzieningen, samen met ondernemers en ervaringsdeskundigen. Monumentale beperkingen mogen geen excuus zijn om mensen buiten te sluiten. We zoeken, binnen de mogelijkheden, altijd naar wat wél kan. Daarbij hoort ook duidelijke routing, betere vindbaarheid van toiletten en aandacht voor toegankelijkheid bij evenementen.

Vieren van verschillen

In onze stad hebben discriminatie en grensoverschrijdend gedrag geen plek. Ondernemers en verenigingen hebben hierin een verantwoordelijkheid; wie op deze gronden uitsluit, komt niet in aanmerking voor gemeentelijke steun. We ondersteunen initiatieven die bijdragen aan bewustwording en verbinding, zoals activiteiten rond Ketikoti, 4 en 5 mei, Internationale Vrouwendag, Dordrecht Pride en Wereldgehandicaptendag. Dordrecht blijft een regenboogstad, gericht op het vieren van verschillen en het bevorderen van respect.

We zetten het inclusiebeleid voort en voegen daar een anti-discriminatiecoördinator aan toe, zodat de gemeente consequent, zichtbaar en effectief werkt aan het voorkomen en aanpakken van discriminatie. We benutten bestaande meldstructuren en houden de wijkagent dichtbij inwoners. We voorkomen wildgroei aan meldpunten en versterken wat er al is.

Sport, spelen en bewegen

Dordrecht kiest vol overtuiging voor sport en bewegen. Sport draagt bij aan gezondheid, leefbaarheid, ontmoeting en sociale samenhang. Daarom investeren we in sportverenigingen, toekomstbestendige sportaccommodaties én een openbare ruimte die uitnodigt om te bewegen. Van sportvelden en zwembaden tot wandelroutes, beweegparken en sportvoorzieningen in de wijk: bewegen moet voor iedere Dordtenaar dichtbij en toegankelijk zijn.

Breedtesport

Sport, spelen en bewegen zijn essentieel voor een gezellige en complete stad. Breedtesport brengt mensen samen, versterkt de sociale samenhang en draagt bij aan het welzijn van inwoners van alle leeftijden. Daarom investeren

we in een breed, toegankelijk en zichtbaar sportaanbod. Sport is een krachtig middel voor preventie, gezondheid en talentontwikkeling. Sportcoaches en sportconsulenten spelen hierin een belangrijke rol. Daarbij erkennen we dat ruim 40% van de sportende Dordtenaren actief is bij sportondernemers. Sportaanbieders, verenigingen en maatschappelijke partners leveren ieder hun eigen bijdrage aan een vitaal Dordrecht. De samenwerking tussen deze partijen zetten we voort en versterken we verder.

In elke wijk spelen

We stimuleren laagdrempelige manieren om te bewegen, zoals trapveldjes, wandel- en beweegroutes en sportvoorzieningen in parken en natuurgebieden. De natuur is daarbij nadrukkelijk een speel- en beweegruiimte, zonder onnodige versterking of rubberen tegels. In iedere wijk is minimaal één plek waar je kunt spelen, sporten en elkaar ontmoeten, aangevuld met een netwerk van (informele) speelplekken. Door eerdere financiële keuzes staat de toekomst een aantal van de bestaande speelplekken onder druk. We investeren extra om zo veel mogelijk van deze speelplekken te behouden en te verbeteren.

Sport voor iedereen

Iedereen moet kunnen meedoen, ongeacht leeftijd, inkomen of beperking. Daarom hebben we speciale aandacht voor jongeren, gezinnen en kwetsbare doelgroepen. We stimuleren sport en beweging vanaf jonge leeftijd, versterken de verbinding tussen sport, onderwijs, zorg en welzijn en zetten sport actief in om gezondheid te bevorderen en eenzaamheid tegen te gaan. Vrijwilligers zijn onmisbaar; daarom zetten we in op het aantrekken en ondersteunen van vrijwilligers, ook door jongeren te betrekken bij verenigingen.

Verenigingen en accommodaties

Sterke sportverenigingen en goede accommodaties vormen het fundament van het Dordtse sportleven. We stimuleren multifunctioneel gebruik van sportvoorzieningen en ondersteunen verenigingen bij samenwerking of fusie wanneer dat bijdraagt aan hun

toekomstbestendigheid. Tegelijkertijd blijven verenigingen zelf verantwoordelijk voor hun ontwikkeling. Waar nodig stimuleren we samenwerking tussen verenigingen om kracht en continuïteit te behouden. Voor zwembaden werken we aan een stabiele en duurzame organisatie van beheer en exploitatie.

Topsport

Topsport verbindt, inspireert en maakt Dordrecht trots. We koesteren ons Regionaal Talent Centrum, waar jonge sporters de kans krijgen zich te ontwikkelen tot nationale en internationale toppers. Zij zijn een voorbeeld voor de volgende generatie Dordtenaren en laten zien wat met inzet, talent en doorzettingsvermogen mogelijk is. We kiezen voor topsportevenementen die bij Dordrecht passen, zoals shorttrack, korfbal en waterpolo. Daarnaast zien we een nieuwe Drechtstedenmarathon bijvoorbeeld als een mooie toevoeging aan het regionale sportaanbod.

Waterrecreatie past bij de identiteit van Dordrecht als waterstad; nieuwe initiatieven op dit vlak geven we graag de ruimte. We zijn trots op FC Dordrecht, de enige betaald voetbalorganisatie in onze regio. Buiten het sportieve gedeelte waarderen we hoe zij hun maatschappelijke rol in de stad steeds meer vorm geven.

Van breedtesport tot topsport en van de vereniging tot het beweegpark om de hoek: wij benutten de kracht van sport om Dordrecht gezonder, vitaler en meer verbonden te maken. Iedereen doet mee.

Buitengebied

Het buitengebied is één van de grootste rijkdommen van Dordrecht, bestaande uit natuur, recreatie en agrarisch landschap. Het bepaalt wie we zijn als stad: een eiland in het water, omringd door natuur die nergens anders in Nederland zo dichtbij de stad te vinden is. Juist omdat dit zo waardevol is, staan rust, kwaliteit en toekomstgerichtheid centraal in onze visie op het buitengebied.

De Hollandse Biesbosch waaronder de Nieuwe Dordtse Biesbosch zijn van grote waarde voor onze inwoners en bezoekers. Het is de achtertuin voor onze inwoners en het visitekaartje voor de mensen van buiten. We willen dat mensen zich blijven verwonderen over dit landschap, zonder dat het zijn karakter verliest. Daarnaast blijven we onverminderd inzetten op een sterke lobby om de Hel- en Zuilespolder te behouden.

Balans natuur en recreatie

We zetten de stap om het buitengebied recreatief aantrekkelijker te maken, met voorzieningen die aantrekkelijk zijn voor kinderen en mensen die van de natuur houden. Zo halen we ook bezoekers van buiten de stad naar binnen. Hierbij bewaken we de balans tussen natuur en recreatie. Het buitengebied is in de eerste plaats een natuurgebied. Dat vormt voor ons de kern. Dit betekent dat recreatie welkom is, maar altijd binnen grenzen en met respect voor natuur, rust en biodiversiteit. We gaan voor een eigen Dordts profiel; kleinschalig en gericht op natuurbeleving. Ook kijken we op welke manier we het gebied beter positioneren en promoten, ook buiten onze landsgrenzen. Zo onderzoeken we of en hoe we

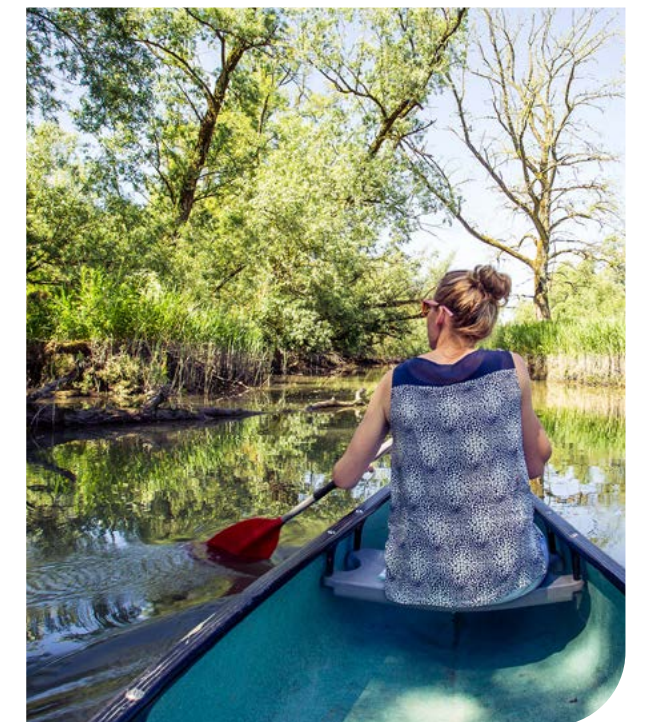
de verbinding tussen de Merwelanden en de Nieuwe Dordtse Biesbosch kunnen versterken.

We realiseren ons dat we de ambities voor het buitengebied niet vanzelf waarmaken. Daarom verkennen we hoe we met externe financiering van provincie, Rijk, Europa of partners het gebied naar een hoger niveau kunnen tillen, zonder dat dit ten koste gaat van de natuurwaarden die we willen beschermen.

Het begint in Dordrecht

Het stadsmerk 'Het begint in Dordrecht' versterkt de identiteit en profilering van de stad rond de thema's vrije tijd, economie, onderwijs, gebiedsontwikkeling, wonen en gastvrijheid. Om dit tot een succes te maken moet het merk gedragen worden door de hele stad, niet alleen de overheid. Dordrecht Marketing & Partners voert daarin de regie en bouwt aan een stadsbrede merkalliantie. Wij ondersteunen deze verdere doorontwikkeling van het stadsmerk, omdat het beeldbepalende communicatie, campagnes en evenementen verbindt en versterkt, en bijdraagt aan een krachtig en duidelijk (inter-) nationaal profiel van onze stad. Bovendien kan meer uniformiteit mogelijk ook de gemeentelijke communicatie eenduidiger en daarmee efficiënter maken.

Bewegen moet voor iedere Dordtenaar dichtbij en toegankelijk zijn.

ONTWIKKEL- EN TALENTSTAD

Dordrecht zit boordevol talent. Samen met onderwijs, ondernemers en maatschappelijke partners maken we van Dordrecht een ontwikkel- en talentstad waar ieder kind gelijke kansen krijgt, jongeren perspectief vinden en bedrijven de banen van de toekomst creëren. Zonder sterke ondernemers geen bruisende stad: zij zijn onze banenmotor, onze innovatiekracht en steunpilaren van sportclubs, evenementen en maatschappelijk initiatief. Met de Campus Leerpark als motor voor innovatie, voldoende woonruimte voor jongeren en een levendige stad zorgen we dat talent niet wegtrekt maar juist wortelt. Dordrecht wordt zo de plek waar je leert, werkt, onderneemt én wilt blijven wonen.

Met de meerderheid van de Dordtenaren gaat het goed. Veel kinderen en jongeren vinden hun weg in het onderwijs, ontwikkelen hun talenten en stromen door naar werk of vervolgopleiding. Onze scholen, ondernemers en maatschappelijke partners bieden dagelijks kansen en perspectief. Juist omdat het met velen goed gaat, kunnen we extra aandacht geven aan de groepen voor wie dat nog niet vanzelfsprekend is.

Gelijke kansen in het onderwijs

Helaas zien we dat de kansen die een kind krijgt regelmatig te afhankelijk zijn van waar zijn wieg staat en de sociaal-economische positie van de ouders. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Daar waar nodig versterken we als gemeente kansengelijkheid en de basisvaardigheden voor ieder kind. Dat begint al bij de voorschoolse educatie. We zetten het Dordts Leerprogramma voort, zodat scholen langdurig kunnen bouwen aan beter taal- en rekenniveau, brede ontwikkeling en begeleiding op maat. Over twee jaar evalueren we het programma grondig. Op basis van die evaluatie sturen we gericht bij: het programma wordt dus niet automatisch verlengd, maar aangepast aan wat werkt en wat nodig is.

Door de samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulp en wijkteams te verbeteren signaleren we leerlingen met leerachterstanden en thuiszitters eerder. Zo voorkomen we uitval. Voor goede leerprestaties

zijn veilige, gezonde en toekomstbestendige schoolgebouwen een randvoorwaarde. We gaan in samenwerking met schoolbesturen verder met het renoveren en/of vervangen van schoolgebouwen.

Campus Leerpark als kloppend hart

Campus Leerpark is de plek van kansen en toekomst. Hier bouwen we met onderwijs, bedrijfsleven, kennispartners en zorg aan het onderwijs en de economie van morgen. Een leven lang leren: het Leerpark groeit verder uit tot een kennis- en innovatiehub waar onderwijs en bedrijven samenwerken. We blijven werken aan één gezamenlijke toekomstagenda voor een versteviging van de Campus.

Campus Leerpark biedt plek aan startups, studentondernemerschap en nieuwe initiatieven die aansluiten bij de Dordtse economie.

Innovatie ontstaat waar vakmanschap en kennisontwikkeling samenkomen. In Dordrecht begint dat bij het sterke mbo-cluster, dat de basis vormt voor onze maakindustrie. Vanuit die kracht werken onderwijs, bedrijven en overheid hand in hand samen. Het hbo en universitaire partners haken aan om onderzoek, innovatie en praktijk nog sterker met elkaar te verbinden. Dit college komt binnen een jaar met een plan om de campus te versterken met samenwerkingen met hbo en universiteit.

Op Campus Leerpark krijgen ondernemers van de toekomst de ruimte. We bieden plek aan startups, studentondernemerschap en nieuwe initiatieven die aansluiten bij de Dordtse economie. In de praktijklabs van de Duurzaamheidsfabriek en de Maakfabriek werken studenten en bedrijven samen aan concrete vraagstukken in sectoren waar Dordrecht sterk in is: techniek, maritiem, zorginnovatie, digitalisering en circulaire economie.

Station Campus Leerpark

Samen met het Rijk realiseren we station Campus Leerpark als sleutel voor bereikbaarheid en uitstraling van het gebied en de verbinding met het Gezondheidspark en de Sportboulevard. Een goed OV-knooppunt maakt het Leerpark aantrekkelijker voor studenten, werknemers en bezoekers en versterkt de verbinding met bijvoorbeeld Rotterdam

en Delft. Zo maken we Campus Leerpark een moderne, inspirerende plek om te wonen, leren en werken. Met zicht op echte kansen: op een diploma en vooral op een toekomst en een baan in Dordrecht.

Onderwijs, arbeidsmarkt en ondernemerschap

Een talentstad is een stad waar jongeren niet alleen goed onderwijs krijgen, maar ook perspectief hebben op werk, ontwikkeling en ondernemerschap. Daarom zetten we het programma Glansrijke Toekomst voort en versterken we de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Elke jongere verdient een ontwikkellijijn en gelijke kansen: van talent ontdekken en ervaring opdoen tot doorstromen naar werk of vervolgonderwijs. Daarbij hebben we extra aandacht voor jongeren die dreigen uit te vallen of zonder startkwalificatie

richting werk gaan. Met werkgevers maken we afspraken over meer stage- en leerwerkplekken in vmbo, mbo, hbo en universiteit, zodat jongeren hun vaardigheden in de praktijk kunnen ontwikkelen en makkelijker de stap naar werk zetten. Ook maken we afspraken om stagediscriminatie te voorkomen.

Randvoorwaarden op orde

Om talent te behouden en bedrijven ruimte te geven om te groeien, moeten de randvoorwaarden op orde zijn: voldoende en passende woonruimte, goede bereikbaarheid, een betrouwbare energievoorziening, lage regeldruk en voorspelbare gemeentelijke procedures. Zo maken we Dordrecht aantrekkelijk voor bedrijven én voor talent dat hier wil blijven wonen, leren en werken. Daarbij horen ook lokale inkoop en sociale voorwaarden, ook als dat niet altijd het hoogste economische rendement oplevert.

Maatschappelijk ondernemen

Het mkb is de ruggengraat van Dordrecht. Winkels, makers, dienstverleners en familiebedrijven zorgen dagelijks voor banen, opleidingskansen en levendigheid in binnenstad en wijken. We waarderen en stimuleren ondernemers die zich maatschappelijk inzetten voor inclusie, kansen voor iedereen en een sterke toekomst voor de stad. Daarmee versterken we niet alleen de economie, maar ook de sociale samenhang.

Banenmotor

De Dordtse economie is gebouwd op makers en doeners. De maakindustrie, techniek, maritieme sector en zorg vormen de kern van onze kracht, aangevuld met groeiende sectoren als defensie, ICT en zakelijke dienstverlening. Dat vraagt om een sterke verbinding tussen bedrijfsleven en alle vormen van onderwijs. De Westelijke Dordtse Oevers zijn daarbij de banenmotor van stad en regio. Op de Merwedehavens en de Zeehaven bouwen we verder aan verdichting, optimale benutting en kwalitatieve verbetering van de bedrijventerreinen. Samen met ondernemers zorgen we dat ook de basisvoorwaarden op orde zijn. Bij gronduitgifte sturen we erop dat die bijdraagt aan de sociaal-economische schaa sprong van de stad. In deze bestuursperiode evalueren we het ondernemersfonds. Op basis van de succesvolle start staan we positief tegenover voortzetting.

Perspectief op werk

Toeleiding naar werk is essentieel. We kunnen het ons niet veroorloven dat mensen langdurig in de bijstand blijven zonder uitzicht op zelfstandigheid. Daarom werken we nauw samen met het Werkcentrum Drechtsteden: je komt binnen voor een uitkering en gaat naar buiten met een realistisch perspectief op werk. Via de GR Sociaal en het Leerpraktijkpunt in Wielwijk bieden we praktische routes voor mensen die nog niet volledig inzetbaar zijn. Een participatieplek helpt inwoners om vaardigheden op te doen, ritme op te bouwen en stap voor stap door te groeien naar regulier werk. Zo ontstaat een nuttige opstap in plaats van gebrek aan perspectief.

Talentvolle jongeren binden

Een talentstad werkt pas als jongeren zich aan de stad binden. Dat vraagt om meer dan onderwijs: het vraagt ook om woonruimte, werk, ontmoeting en ontspanning. Naast de prioriteit voor meer jongerenwoningen versterken we de route van school naar werk via stages, bijbanen en startersbanen in de stad. Ook een energiek stadsleven trekt en bindt jongeren. Dat vraagt een veelzijdig aanbod met cultuur, evenementen, sport en uitgaansleven waar jongeren elkaar ontmoeten. Door locaties als de binnenstad, het Energieplein en de Campus Leerpark goed met elkaar te verbinden ontstaat één samenhangend netwerk waarin wonen, leren, werken en ontmoeten naadloos in elkaar overlopen.

Zo maken we Campus Leerpark een moderne, inspirerende plek om te wonen, leren en werken.

BASIS OP ORDE: VEILIG EN SCHOON

Dordrecht moet een stad zijn waar iedereen zich veilig voelt: thuis, op straat, in de wijk, tijdens vrijetijdsbesteding, zowel overdag als tijdens het uitgaan, en online. Zonder veiligheid is er geen vrijheid. Een veilige stad vraagt meer dan alleen optreden bij incidenten en daarom zetten we een flinke stap bij op ons veiligheidsbeleid. Het gaat daarbij ook om een schone en goed onderhouden openbare ruimte, verkeersveiligheid, het tegengaan van woonoverlast, bescherming van kwetsbare groepen en het versterken van sociale samenhang.

Veiligheid

Deze coalitie kiest voor normeren, zichtbaar gezag, snelle opvolging én preventie. Inwoners, ondernemers en bezoekers moeten merken dat Dordrecht een stad is waar normvervaging niet wordt geaccepteerd. Daarom investeren we structureel meer geld in openbare orde, veiligheid en de uitvoering van het Integraal Veiligheidsplan (IVP).

Handhaving zichtbaar en dichtbij

Een veilige stad begint thuis en in de wijk. Daarom versterken we structureel de zichtbaarheid, aanspreekbaarheid en herkenbaarheid van wijkagenten en handhaving, zodat het gevoel van veiligheid in het dagelijks leven toeneemt. Daar bovenop maken we deze periode extra geld vrij voor mensen en middelen op het gebied van handhaving. We zijn aanwezig op de plekken waar dat het meest nodig is: rond scholen, stations, winkelcentra, uitgaansgebieden en bekende overlastlocaties.

Handhaving is aanwezig op plekken waar dat het meest nodig is.

Meldingen van inwoners nemen we serieus. Dat betekent een duidelijke meldroute, heldere prioritering en betere terugkoppeling over wat er met een melding gebeurt. We kijken daarbij kritisch hoe we dit proces verder kunnen verbeteren, zodat inwoners weten waar ze aan toe zijn en zich gesteund voelen door de gemeente.

We werken wijkgericht samen met handhaving, politie, jongerenwerk, wijkteams, woningcorporaties, ouders, buurtinitiatieven zoals buurtvaders en lokale ondernemers. Zo voorkomen we dat problemen zich opstapelen of verschuiven naar andere straten.

Schone, hele en veilige openbare ruimte

Een schone, goed verlichte en verzorgde wijk nodigt uit om te verblijven en versterkt het gevoel van veiligheid. Daarom hanteren we een stevige lijn: de norm is dat je de openbare ruimte schoon, heel en veilig houdt. We zetten in op het sneller herstel van kapot straatmeubilair, betere verlichting op onveilige routes en een gerichte aanpak van hotspots in de buitenruimte.

Dordrecht is van ons allemaal en de openbare ruimte is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Inwoners krijgen hierin ook zelf verantwoordelijkheid, zo nodig ondersteund en gefaciliteerd door de gemeente. Zij worden actief betrokken via wijkscouwen, buurtinitiatieven en afspraken over beheer en onderhoud.

Een schone en veilige openbare ruimte geldt ook voor bedrijventerreinen. Vervuiling en verwaarlozing op bedrijventerreinen kunnen ruimte bieden aan ondermijnende activiteiten. We combineren de handhaving rondom een schone stad met de aanpak ondermijning, zo zetten we samen met vastgoedeigenaren en ondernemers in op een veilige omgeving.

Doorpakken op ondermijning

Ondermijnende criminaliteit tast de rechtsstaat en lokale economie aan. Dat vraagt zowel stevige preventie als repressie: het voorkomen dat boven- en onderwereld verweven raken, het doorbreken van criminele verdienmodellen en het beschermen van eerlijke ondernemers. Zorgfraude pakken we steviger aan, omdat misbruik van zorggeld het vertrouwen in het systeem ondermijnt. We benutten bestuurlijke instrumenten, zoals preventief fouilleren, het civielrechtelijk verhalen van schade (of een maatschappelijke tegenpresentatie) en de toepassing van de Wet Bibob. Ook pakken we ondermijning gericht aan in de binnenstad en op bedrijventerreinen, door sectoren met verhoogde risico's proactief

te controleren. Daarnaast zetten we waar nodig tijdelijk cameratoezicht of gebiedsgerichte interventies in.

Preventie en repressie hangen samen en moeten met elkaar verbonden zijn. Binnen de gemeentelijke organisatie werken we aan een steviger en professioneler veiligheidsketen, met de disciplines die een stad als Dordrecht nodig heeft. We brengen de regie en expertise nadrukkelijk terug in eigen huis. Met een tijdelijke financiële impuls integreren we de toepassing van de Wet Bibob in de gemeentelijke organisatie. We versterken de samenwerking tussen diensten en partners, zodat we vraagstukken vanuit samenhang en gezamenlijke verantwoordelijkheid doelgericht en daadkrachtig oppakken.

Woonoverlast en misstanden aanpakken

Woonmisstanden zoals overbewoning, illegale kamerverhuur, langdurige leegstand, huisjesmelkers en verpaupering ondermijnen leefbaarheid en vergroten het onveiligheidsgevoel. We kiezen voor een stevige en integrale aanpak met corporaties, verhuurders, handhaving en opsporingspartners. Een gespecialiseerde pandbrigade bundelt signalen, voert controles uit en pakt door waar dat nodig is. Onderzocht wordt hoe zo'n aanpak ook bij bedrijfspanden ingezet kan worden.

Extra aandacht voor overlastgevende plekken

Overlast en autoverkeer rondom coffeeshops en andere risicovolle locaties, zoals casino's, moeten omlaag. We kiezen voor een aanpak die

Een gespecialiseerde pandbrigade bundelt signalen van woonmisstanden, voert controles uit en pakt door waar dat nodig is.

beginnt bij het garanderen van veiligheid en het beperken van overlast, en handelen van daaruit praktisch en doelgericht. Per locatie bepalen we welke maatregelen het meest bijdragen aan een veilige en leefbare omgeving. Waar zich een reële mogelijkheid voordoet, faciliteren we in deze coalitieperiode één of misschien wel twee verplaatsingen van coffeeshops naar de rand van de stad.

Weerbaarheid

We leven in een onzekere geopolitieke tijd. Infrastructuur waar we lang niet over na hoefden te denken staat onder druk. Dordrecht moet voorbereid zijn op verstoringen: uitval van voorzieningen, extreme weersituaties, wateroverlast, maatschappelijke onrust, cyberaanvallen of incidenten met gevaarlijke stoffen. We versterken crisiscommunicatie, risicobewustzijn en praktische voorbereidingen, samen met veiligheidsregio en ketenpartners. Voor algemene risicocommunicatie is de Rijksoverheid primair aan zet. Lokaal versterken we de wijkspecifieke aanpak, zodat de stad in de eerste uren na een incident kan blijven functioneren en inwoners weten waar ze terecht kunnen. Tegelijkertijd is het naast de inzet van de overheid belangrijk dat inwoners zelf weerbaar zijn. Sterke wijken en sociale cohesie dragen hieraan bij.

Sociale veiligheid verbeteren

De aanpak en bestrijding van geweld achter de voordeur én in de openbare ruimte is een topprioriteit. We versterken de aanpak van huiselijk geweld, kindermishandeling, seksueel geweld en femicide met betere signalering, sneller handelen en bijvoorbeeld een huis- of

gebiedsverbod. Inwoners kunnen rekenen op een college dat zich blijvend inzet voor mensen in kwetsbare situaties en maatwerk toepast in complexe casuïstiek.

We pakken straatintimidatie en discriminatie aan: melden wordt makkelijker, opvolging beter en slachtoffers worden serieus genomen. In de openbare ruimte letten we op verlichting, zichtlijnen en het voorkomen van donkere plekken.

Jongeren: preventie en toekomstperspectief

Een veilige stad geeft jongeren kansen. Daarom investeren we in jongerenwerk, sportvoorzieningen, ontmoetingsplekken en de aanpak van schoolverzuim. Onderwijs en, waar mogelijk, werk zijn daarbij de norm. Zo voorkomen we dat jongeren afglijden in gedrag dat leidt tot overlast of criminaliteit.

Ouders hebben een belangrijke verantwoordelijkheid bij het voorkomen van jeugdcriminaliteit. We zetten we in op gerichte interventies waarbij ouders actief worden aangesproken op het gedrag van hun kinderen en de gevolgen daarvan. Jongeren bereiken we via voorlichting op scholen, gesprekken in de wijk en gerichte begeleiding. Zo pakken we problemen vroeg aan en versterken we de gezamenlijke aanpak in de wijk.

Samen met onze partners maken we jongeren weerbaarder tegen online en offline risico's, waaronder verslaving. Jongeren die opgroeien in een risicovolle omgeving bieden we begeleiding, structuur en positieve rolmodellen, zodat zij zich veilig en gezond kunnen ontwikkelen. Ook zetten we in op het voorkomen van schulden op jonge leeftijd, omdat financiële problemen jongeren kwetsbaar maken voor verkeerde keuzes en criminele verleiding.

Tegelijk zijn we duidelijk: wapenbezit, intimidatie, verkeersonveilig gedrag, vandalisme en geweld horen niet thuis in Dordrecht. We spreken jongeren daarop aan en treden op waar nodig, zodat de stad veilig blijft voor iedereen. Daarnaast ontwikkelen we een gerichte aanpak rond scholen en hangplekken, samen met onderwijs,

ouders en ketenpartners. Daarbij kijken we met schoolbesturen ook naar slim gebruik van de ruimte rond scholen en schoolpleinen. We bieden jongeren kansen waar het kan, en stellen grenzen waar dat nodig is.

Schone stad

Een leefbare stad is een schone stad. Dat is niet alleen een kwestie van uitstraling, maar ook van gezondheid, milieu, veiligheid en leefkwaliteit. Daarom zetten we stevig in op het verminderen van (zwerf)afval, het beter benutten van grondstoffen én het zichtbaar verbeteren van het straatbeeld.

Restafval omlaag en lobby

Het beleid van het Rijk is erop gericht de hoeveelheid restafval drastisch terug te dringen en verbranding tot een minimum te beperken.

Het Rijk verhoogt structureel de lasten op restafval, onder meer via CO₂-heffingen en een verbrandingsbelasting, dus lopen de kosten van afval dat niet wordt hergebruikt de komende jaren fors op. Als we in Dordrecht de hoeveelheid restafval niet verminderen, komt die rekening uiteindelijk bij onze inwoners terecht. Dat willen we voorkomen. De manier waarop we afval inzamelen moet daarom bijdragen aan minder restafval. Daarbij zoeken we een goede balans tussen gebruiksgemak, straatbeeld, betaalbaarheid en duurzaamheid. In samenwerking met gelijkgestemde gemeenten lobbyen we voor lagere CO₂-heffingen en verbrandingsbelasting.

Systeem dat werkt

Het afval- en grondstoffenbeleid moet leiden tot een merkbaar schonere stad, minder restafval

Waar mogelijk vervangen we de plastic zakken door een betere manier van inzamelen.

en meer hergebruik tegen zo laag mogelijke kosten. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar wat in de praktijk werkt. Het huidige systeem vraagt om verbetering. Er is te veel overlast van bijplaatsingen en zwerfafval. Ook de plasticinzameling via gele zakken zorgt voor vervuiling en een rommelig straatbeeld. Daarom vervangen we de plastic zakken waar mogelijk door een betere manier van inzamelen: met een kliko aan huis waar dat kan, en op andere plekken met boven- of ondergrondse containers. Daarbij houden we rekening met wat past in het straatbeeld.

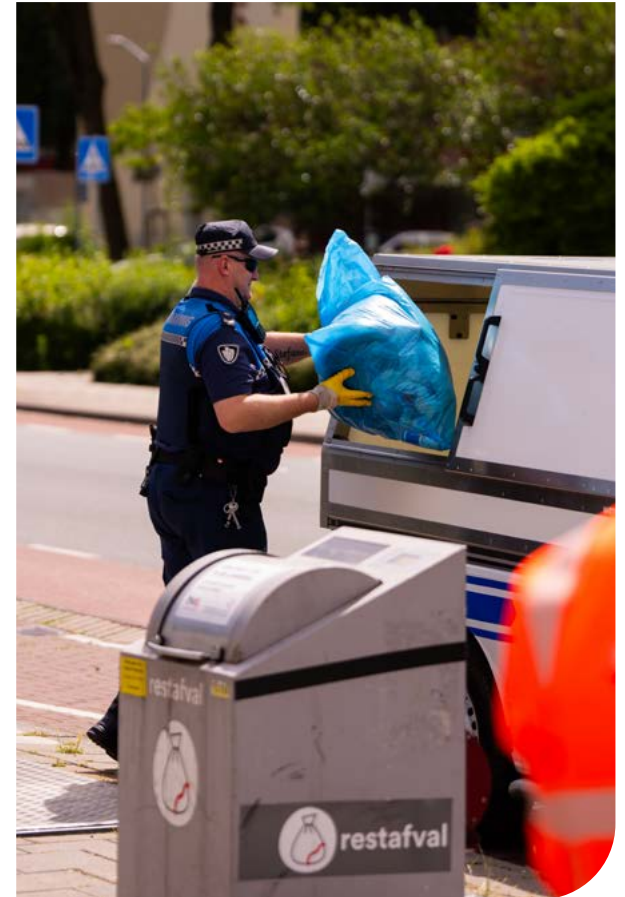
Aanpak voor schone woonomgeving

We vinden het onacceptabel dat mensen moedwillig afval dumpen of op straat gooien. Daarom intensiveren we de aanpak van zwerfafval, bijplaatsingen en afvaldumping. Overlastgevers pakken we actief aan, en vervuilers betalen naast een boete ook de opruimkosten. Tegelijk zien we dat veel Dordtenaren zich wél verantwoordelijk voelen voor hun woonomgeving. We hebben grote waardering voor Dordtse Doorpakkers en andere vrijwilligers, zoals wijkambassadeurs, die helpen om buurten schoon te houden.

We behouden de opruimdagen voor grof afval in de wijken. We zien dat mensen daar goed gebruik van maken en dat als prettige service ervaren. Dat beperkt dumpingen en zorgt voor betere afvalscheiding. Daarnaast willen we de openingstijden van de milieustraat verruimen.

Afval is grondstof

Veel afval heeft waarde als grondstof. Upcycling en hergebruik geven materialen en producten een tweede leven. Reparatie zorgt ervoor dat producten langer meegaan en voorkomt dat de afvalberg groeit. We waarderen initiatieven als repair cafés, uitleenpunten van gereedschap en kringloopwinkels. Ingezameld gft wordt weer uitgedeeld als compost voor de tuin. Zelfs afval dat verbrand wordt, is van waarde: het verwarmt via het warmtenet onze huizen en gebouwen.

Afvalstoffenheffing kostendekkend

De afvalstoffenheffing moet kostendekkend zijn én betaalbaar blijven voor inwoners. We kiezen daarom voor bronscheiding als basis voor de Dordtse afvalinzameling. Daar waar de bebouwing of ruimtelijke omgeving daarom vraagt, bijvoorbeeld bij delen van hoogbouw en het kernwinkergebied, passen we maatwerk toe (ondergronds, bovengronds en in laatste plaats nascheiding). We gaan op zoek naar passende prikkels om de hoeveelheid restafval verder terug te dringen. De raad ontvangt hierover een voorstel waarin het totaal in beeld wordt gebracht: het milieurendement, het gebruiksgemak voor inwoners, de effecten op de omgeving, de kosten (inclusief frictiekosten van opruimen afvaldumping en afvalhandhaving) en de gevolgen voor de afvalstoffenheffing. Op basis daarvan kan de raad een duidelijke keuze maken over de toekomst van de afvalinzameling in Dordrecht.

ZORG VOOR ELKAAR

De druk op de zorg neemt toe. De vraag groeit, terwijl het aantal professionals afneemt en de verschillen tussen wijken en huishoudens groot zijn. Daarom beginnen we in de samenleving zelf: sterke buurten waar mensen naar elkaar omzien, minder bureaucratie en een eerlijke verdeling van schaarse middelen. We stimuleren samenwerking tussen inwoners, vrijwilligers, partners en professionals, en verwachten dat inwoners waar mogelijk verantwoordelijkheid nemen voor elkaar. Zo houden we zorg en ondersteuning toegankelijk, betaalbaar en toekomstbestendig voor wie het echt nodig heeft.

Gemeenschappen als basis

Dordrecht heeft sterke gemeenschappen waarin mensen er voor elkaar zijn en samen problemen oplossen. In veel buurten is informele zorg vanzelfsprekend en ondersteunen inwoners elkaar voordat professionele hulp nodig is. Verenigingen, sportclubs, geloofsgemeenschappen en culturele initiatieven dragen bij aan deze sociale samenhang en signaleren wat er speelt. Die kracht blijven we actief ondersteunen, omdat dit de plekken zijn waar mensen elkaar kennen, vertrouwen ontstaat en problemen vroeg worden herkend. Ook dragen we uit dat het vanzelfsprekend is om elkaar eerst op deze manier te helpen, voordat professionele zorg in beeld komt.

De druk op zorg en ondersteuning neemt toe en daarmee ook de belasting van onze gemeenschappen. Vrijwilligers en mantelzorgers zijn daarbij onmisbaar. Zij verdienen onze blijvende ondersteuning en waardering.

Ontmoeten van 0 tot 100

De verschillen binnen de stad zijn groot en niet iedereen komt vanzelf mee. Daarom investeren we extra in buurten waar dat nodig is, met toegankelijke ontmoetingsplekken en ruimte voor initiatief. Dat stimuleert contact, voorkomt eenzaamheid en bevordert onderlinge hulp. Sterke buurten vormen immers de beste preventie. We richten ons op plekken waar mensen van 0 tot 100 elkaar ontmoeten en maken

daarbij beter gebruik van de bestaande sport-, beweeg- en cultuurvoorzieningen. Bewegen draagt aantoonbaar bij aan mentale en fysieke gezondheid. Bovendien zijn sportvrijwilligers vaak vertrouwenspersonen. Sport, cultuur en jeugdhulp vormen samen een krachtige preventieve driehoek. Met een innovatiebudget geven we deze samenwerking verdere impuls en ruimte voor vernieuwing.

Vrijwilligers en mantelzorgers zijn onmisbaar en verdienen onze blijvende ondersteuning en waardering.

De Dordtpas is een effectief middel voor inwoners om elkaar te ontmoeten en mee te kunnen doen. De waardering voor mantelzorgers en vrijwilligers zetten we via deze pas daarom structureel door.

Regie voor inwoners

Inwoners kennen hun straat, hun burens en hun wijk het beste. We geven inwoners daarom meer regie op hun leefomgeving en maken het eenvoudiger om initiatieven te nemen die ten goede komen aan de buurt. Daarvoor verlagen

we drempels en maken we wijkbudgetten beter toegankelijk. De gebiedsplannen blijven leidend, met extra aandacht voor bewonersgroepen en het voortzetten van Wijk voor Wijk en ontmoetingsgeld. Als gemeente sluiten we aan bij wat er leeft in de wijk, werken we vanuit vertrouwen en faciliteren we waar nodig. Zo bouwen we verder aan sterke gemeenschappen waarin Dordtenaren elkaar ondersteunen.

Versterken relaties

We ontwikkelen een laagdrempelig aanbod om relaties te versterken en scheiding waar mogelijk te voorkomen. Stabiele relaties bieden een stevige basis voor kinderen om veilig en kansrijk op te groeien. Daarom zetten we in op tijdige ondersteuning, goede begeleiding en vrijwillige relatielhulp die voor iedereen toegankelijk is. Door ouders eerder te ondersteunen, voorkomen we dat problemen escaleren en dragen we bij aan sterke gezinnen.

Patronen in generaties doorbreken

Problemen binnen gezinnen en families herhalen zich vaak van generatie op generatie. Denk aan armoede en schulden, een ongezonde leefstijl, minder kansen op werk, gezondheidsproblemen en lagere schoolprestaties. Deze vraagstukken hangen nauw met elkaar samen en beïnvloeden niet alleen het leven van nu, maar ook de toekomst van kinderen. Daarom investeren we in Dordrecht op het doorbreken van deze patronen in gezinnen. Dat doen we door samen met onze partners uit onder andere het onderwijs, de zorg, sport en werkgevers een samenhangend netwerk van voorzieningen te vormen. Een stevig netwerk dat Dordtenaren ondersteunt in hun dagelijks leven. Dat helpt gezinnen verder en biedt kinderen betere kansen voor de toekomst.

Duurzame verbetering van de sociaal-economische positie vraagt om een lange adem, vaak tot wel vijftientig jaar. Daarom kiezen we voor koersvast beleid dat deze lange termijn ondersteunt. We bouwen voort op onze integrale visie op het sociaal domein, waarin zorg, ondersteuning, sport, onderwijs, toeleiding naar werk, leefbaarheid en participatie één geheel vormen. We zetten het programma Samen tegen Armoede & Schulden voort, inclusief de

effectieve ondersteuning bij schulden. Daarnaast onderzoeken we hoe we met Rijksmiddelen kunnen investeren in een gezonde leefstijl, bijvoorbeeld door gezonde schoollunches.

Vitaal ouder worden

Het aantal oudere Dordtenaren neemt toe. Veel ouderen zijn vitaler, actiever en meer betrokken dan vroeger. Zij vormen een onmisbare kracht in de stad, als vrijwilligers, als betrokken burens en als dragers van sterke gemeenschappen.

De groeiende groep ouderen betekent echter ook dat de vraag naar Wmo-ondersteuning groeit, zoals hulp in de huishouding, begeleiding en passende woonvormen. Daarom stimuleren we tijdige gesprekken met inwoners met als centrale vragen: wat heb ik nodig om zelfstandig te blijven wonen, welke ondersteuning kan mijn netwerk bieden en welke voorzieningen zijn er in de wijk? Door deze gesprekken vroeg te voeren, vergroten we de zelfredzaamheid en voorkomen we zwaardere zorgvragen op een later moment. Om de Wmo toegankelijk én betaalbaar te houden, blijven we scherp op de toegang tot zorg. We benutten de mogelijkheden

voor inkomensafhankelijke Wmo-ondersteuning binnen het wettelijk kader van het Rijk.

We verbeteren de samenwerking tussen partijen die bij ouderen over de vloer komen, zoals thuiszorgmedewerkers, vrijwilligers, woningcorporaties en geloofsgemeenschappen. Zij signaleren vaak als eerste dat het thuis minder goed gaat. Door beter samen te werken en signalen te delen, kunnen we eerder ondersteunen en escalatie voorkomen.

Zorg voor wie het echt nodig heeft

Tegenslagen horen bij het leven. We zien dat we steeds sneller geneigd zijn labels te plakken op gedrag en emoties. In onze samenleving wordt gedrag steeds sneller gemedicaliseerd: enigszins sombere gevoelens worden soms snel als depressie bestempeld, terwijl een beetje druk of energiek gedrag al gauw met ADHD wordt geassocieerd. En wie om een diagnose vraagt, krijgt die vaak ook. Zo ontstaat soms toegang tot zorg die niet altijd passend of nodig is. Dat willen we doorbreken.

We zien daarnaast een groeiend consumentisme. Inwoners die het zorgsysteem goed kennen maken actief gebruik van de mogelijkheden en gedragen zich als klant, terwijl kwetsbare gezinnen juist later of helemaal geen hulp vragen. Zij weten de weg niet of hebben minder vertrouwen in de overheid. Dat vergroot de verschillen tussen mensen. Daarom stellen we duidelijkere grenzen aan de inzet van zorg en sturen we sterker op kwaliteit, samenwerking en inzet van schaarse capaciteit waar die het meest nodig is.

Zo zorgen we dat zorg en ondersteuning terecht komt bij de mensen die het echt nodig hebben:

- We voeren een eerlijker wachtlijstbeleid: niet wie het eerst komt, maar wie het meest dringend hulp nodig heeft. Dat vraagt bestuurlijke moed. We benutten de ruimte die de wet biedt, zodat schaarse capaciteit niet wordt opgeslokt door wie het hardst roept.
- Dordrecht loopt voorop in het stellen van duidelijke grenzen van wat wel en niet onder

zorg valt. In de integrale verordening leggen we vast wat niet onder jeugdhulp valt. Zo voorkomen we dat lichte vragen onnodig in het zorgsysteem terechtkomen.

- Lichtere hulp bieden we via algemene voorzieningen aan, zoals opvoedondersteuning, relatielhulp, sport, cultuur en buurtpunten. Hiervoor vragen we een bijdrage naar draagkracht.
- We blijven investeren in de samenwerking met Drechtdokters, zodat vaker naar het wijkteam wordt verwezen in plaats van direct naar specialistische zorg.
- We signaleren problemen eerder, door de samenwerking tussen kinderopvang, onderwijs, consultatiebureaus, verenigingen, geloofsgemeenschappen en andere lokale partners verder te versterken. Zij zien kinderen en gezinnen vaak als eerste. Door signalen sneller op te pakken en direct te verbinden met het wijkteam, voorkomen we dat kleine problemen verergeren en uiteindelijk een beroep doen op zwaardere zorg.

Kwaliteit en samenwerking als uitgangspunt

Goede zorg vraagt kwaliteit en sterke samenwerking. Daarom kiezen we bewust voor minder aanbieders. Met een kleinere groep goede partners willen we langdurig samenwerken en samen bouwen aan betere en stabielere ondersteuning voor Dordtenaren.

Het huidige aanbod is versnipperd: we werken met ongeveer 150 jeugdhulpaanbieders en 100 Wmo-aanbieders. Dat maakt afstemming lastiger en belemmert het opbouwen van sterke netwerken in de wijken. Door toe te werken naar minder aanbieders en langere contracten ontstaat ruimte om te investeren in kwaliteit, continuïteit en onderlinge afstemming.

De huidige jeugdhulpcontracten lopen tot 2028. Die periode gebruiken we om deze verandering zorgvuldig voor te bereiden. Daarbij houden we oog voor de diversiteit van onze samenleving en voor een innovatief, toekomstbestendig aanbod.

We treden actief op tegen fraude, zowel door aanbieders als gebruikers, met oog voor de menselijke maat. Misbruik van publieke middelen ondermijnt het vertrouwen en gaat ten koste van inwoners die zorg echt nodig hebben.

Dordrecht heeft een sterke positie in de regio. Dat brengt verantwoordelijkheid met zich mee. We zetten die positie in om regionale samenwerking in het sociaal domein te versterken, versnippering tegen te gaan en samen te sturen op houdbare kwaliteit.

*Het huidige zorgaanbod is versnipperd.
We werken toe naar minder aanbieders
en langere contracten.*

Wijkteams als spil

In het sociaal domein staat de samenleving centraal. In buurten, scholen, sportverenigingen en informele netwerken worden signalen vaak het eerst gezien. Het wijkteam is daarbij het eerste aanspreekpunt: dichtbij, zichtbaar en in staat om snel te schakelen. Zo ontstaat een netwerk dat inwoners tijdig ondersteunt, op de plek waar zij leven.

Door deskundigheid aan de wijkteams toe te voegen, zoals gedragswetenschappers, jeugd- en Wmo-specialisten en experts op het gebied van schulden of veiligheid, kan het wijkteam eerder signaleren, normaliseren en problemen in samenhang aanpakken. Er is niet

altijd een formeel traject of professionele zorg nodig; veel kan in de wijk worden opgelost, samen met sociaal makelaars, vrijwilligers en buurtinitiatieven. Wijkteams vormen daarin een belangrijke spil.

Maar er zijn wel grenzen aan wat het wijkteam wel en niet doet. We verwachten dat inwoners eerst kijken wat zij zelf kunnen of met hulp van hun omgeving. Zo blijft er ruimte voor professionals om in te zetten waar dat het meest nodig is. Door regels en papierwerk te verminderen en te vertrouwen op hun professionele oordeel, maken we dat mogelijk.

MOBILITEIT IN BALANS

Dordrecht is een eiland met een centrum aan de rand van de stad. Dat maakt goede bereikbaarheid extra belangrijk én kwetsbaar. Wij kiezen voor een Dordrecht waarin inwoners, ondernemers en bezoekers veilig en betrouwbaar van A naar B kunnen. De stad groeit, bruggen en tunnels worden gerenoveerd en de ruimte is schaars. Daarom investeren we in infrastructuur voor alle vormen van vervoer, zodat Dordrecht niet vastloopt maar vooruit blijft gaan.

Verkeersveiligheid eerst

Verkeersveiligheid is een prioriteit. We pakken de meest onveilige punten systematisch aan, op basis van data en ervaringen van weggebruikers. We hebben daarbij speciale aandacht voor kruisingen, oversteekplaatsen en schoolroutes. Hier maken we structureel geld voor vrij.

Loop- en fietsroutes maken we (sociaal) veiliger met goede verlichting en overzichtelijke inrichting. Realistische 30km-maatregelen voeren we in waar het logisch is en ook als zodanig fysiek is in te richten, zodat het ook handhaafbaar is. We maken zoveel mogelijk werk met werk, zodat de straat maar één keer open gaat. Bij gepland groot onderhoud nemen we direct verbeteringen in de inrichting mee, zodat wegen veiliger en toegankelijker worden.

We treden stevig op tegen gevaarlijk gedrag van álle weggebruikers; auto's, scooters, quads, snelle e-bikes en fatbikes. We plaatsen gerichte snelheidsremmers, intensiveren verkeershandhaving op hotspots en maken ons hard voor de uitbreiding van mobiele flitsers.

We pakken verkeersonveilige punten aan, met speciale aandacht voor kruisingen, oversteekplaatsen en schoolroutes.

Vervoersmiddelen

We houden vast aan de integrale visie op bereikbaarheid en het Mobiliteitsplan 2040 door alle manieren van vervoer in samenhang te bekijken: een goede doorstroming voor automobilisten realiseren we door ook in te zetten op betrouwbaar openbaar vervoer en veilige en comfortabele wandel- en fietsroutes. We starten een mobiliteitsfonds voor alle mobiliteiten met zowel gemeentelijk geld als bijdragen uit ruimtelijke ontwikkelingen. Per wijk maken we een concreet plan met mobiliteitsoplossingen die aansluiten bij wat inwoners en ondernemers in dat gebied nodig hebben. Daar zetten we het fonds voor in.

Bereikbaar met de auto

De auto blijft voor veel Dordtenaren en ondernemers een noodzakelijk vervoermiddel, zeker voor gezinsritten, mensen met een beperking, zorgbezoek, werk in ploegendiensten en logistiek. We zorgen daarom voor een stad die met de auto bereikbaar blijft. We sturen op betere doorstroming en minder zoekverkeer. Parkeren in de binnenstad verplaatsen we waar mogelijk uit het zicht, mits er een passend alternatief is en dit de verblijfskwaliteit verbetert.

Fietsen aantrekkelijk

De schaalgrootte maakt onze stad vrijwel overal goed bereikbaar met de fiets. Dat is gezond, snel en goed voor de bereikbaarheid van Dordrecht. We stimuleren fietsen door te investeren in fietsveiligheid en comfort: bredere en veilige doorfietsroutes naar binnenstad, winkelcentra, scholen en het ziekenhuis, zonder onnodige obstakels of verkeerslichten. We leggen vrijliggende fietspaden aan waar het kan. Ook zorgen we voor voldoende stallingsmogelijkheden, vooral in de binnenstad. Dat verbetert het straatbeeld en maakt fietsnormen bij bouw of transformatie van woningen beter haalbaar. Zo wordt de fiets een meer voor de hand liggend en vaker gebruikt vervoersmiddel in en naar de binnenstad.

Lopen comfortabel en toegankelijk

Goede en aantrekkelijke looproutes maken de stad prettiger, gezonder en beter bereikbaar. We bouwen voort op bestaande routes en versterken die waar mogelijk, ook richting het buitengebied. Zo wordt het vanzelfsprekend om te voet naar het centrum te gaan of vanaf bushaltes en treinstations lopend je weg te vervolgen. We zorgen voor voldoende bankjes en rustpunten, zodat iedereen comfortabel kan lopen. We hebben oog voor toegankelijkheid, zodat ook mensen met een rollator, rolstoel of kinderwagen zich prettig door de stad kunnen bewegen.

OV nabij, betrouwbaar en betaalbaar

Inwoners moeten gebruik kunnen maken van betrouwbaar openbaar vervoer naar en in Dordrecht. Of het nu gaat om de bus, de trein of de Drechthopper; OV is belangrijk voor onze stad.

We zetten alles op alles om belangrijke trein- en busverbindingen te behouden en te verbeteren, onder andere via stevige lobby richting provincie en Rijk. De ontwikkeling van de Oude Lijn (Leiden-Dordrecht) is cruciaal. Station Dordrecht wordt vernieuwd en toekomstbestendig gemaakt en het nieuwe station Campus Leerpark realiseren we samen met het Rijk. Dit versterkt zowel de Campus als het Gezondheidspark.

De bus is voor veel Dordtenaren een belangrijk vervoersmiddel. We vinden het onwenselijk dat lijn 2 van en naar Dubbeldam 's avonds en op zondag niet rijdt. We gaan in overleg met de provincie om hier verandering in te brengen. Ook investeren we in de terugkeer van nachtbusen. Zo kunnen jongeren op weekenddagen en in aansluiting op nachthoreca veilig uitgaan in eigen stad. Daarnaast hoort personenvervoer over water bij Dordrecht. We zetten ons daarom in voor behoud van de Waterbus.

Om mobiliteit onder ouderen te vergroten en eenzaamheid tegen te gaan komt er een OV-regeling voor Dordtse 70-plussers. Na betaling van een eenmalige vergoeding kunnen zij tijdens daluren binnen Dordrecht gratis met

de bus reizen. Samen met de provinciale OV-regeling voor minima blijft het busvervoer binnen Dordrecht betaalbaar voor zowel ouderen als inwoners met een lager inkomen.

Parkeren

We willen een binnenstad die prettig en aantrekkelijk is, met ruimte voor bezoekers, terrassen en een goede woonkwaliteit. Daarom verplaatsen we 500 parkeerplaatsen naar garages en (voor bezoekers) naar de randen van het centrum, met duidelijke routing en aansluitend vervoer. We bewaken daarbij dat het kernwinkelgebied aantrekkelijk bereikbaar blijft. De parkeergarage Visstraat komt primair beschikbaar voor binnenstadbewoners met een parkeerabonnement.

Door een groter tariefverschil tussen straatparkeren en garages verleiden we bezoekers om in parkeergarages te parkeren. De capaciteit in garages breiden we volgens raadsbesluit stapsgewijs uit met parkeervoorzieningen aan de Spuiboulevard (Spuihaven), Steegoversloot, Grote Markt en de Weeskinderendijk (Maasparkgarage).

Het opheffen van straatparkeerplaatsen in de binnenstad vindt alleen plaats nadat er in de buurt een goed alternatief is. Waar het mogelijk is, benutten we kansen voor dubbelgebruik van particuliere parkeerterreinen. Ook zien we kansen voor een P+R-terrein bij FC Dordrecht als alternatief voor de huidige Weeskinderdijk. Hier over gaan we in gesprek met de club.

Parkeerregulering

Parkeerregulering in woonwijken voeren we alleen in op verzoek van bewoners én bij bewezen parkeerdruk. Tegelijk zien we dat dit onderwerp soms tot verdeeldheid in buurten leidt. Daarom evalueren we hoe we de huidige aanpak rond betaald parkeren kunnen verbeteren. Ook houden we de indeling van parkeersectoren tegen het licht, om te bepalen of inwoners hiermee meer parkeerflexibiliteit krijgen.

Dankzij structurele inzet van de scanauto verminderen we het aantal mensen dat op straat parkeert zonder te betalen. De opbrengst van dit betere betaalgedrag investeren we in parkeervoorzieningen. Tot slot combineren we bij herinrichtingen parkeerplaatsen zoveel als mogelijk met vergroening en wateropvang, zodat de leefomgeving aantrekkelijker en klimaatbestendiger wordt. Het uitgangspunt is dat het parkeeroppervlak gelijk blijft.

Grote projecten en kwetsbare bereikbaarheid

De komende jaren krijgt Dordrecht te maken met grote werkzaamheden en renovaties, zoals aan de Papendrechtse brug en de Stadsbrug. Deze werkzaamheden zijn noodzakelijk, maar leveren onvermijdelijk forse verkeershinder op. Als eiland zijn we extra kwetsbaar. We zetten alles op alles om te voorkomen dat de stad vastloopt, met duidelijke afspraken over planning, tijdelijke maatregelen, communicatie en alternatieven voor OV en fiets.

De capaciteit in parkeergarages breiden we stapsgewijs uit.

Deelmobiliteit voor gemak en leefbaarheid

Deelmobiliteit kan de druk op openbare ruimte verminderen en helpt inwoners die niet dagelijks een auto nodig hebben. We geven deelmobiliteit ruimte waar dit echt bijdraagt aan gemak en leefbaarheid, met duidelijke afspraken over spreiding, parkeerruimte, overlast en veiligheid. We pleiten voor een eenvoudig manier om van deelmobiliteit gebruik te maken via één account of één app. Dit neemt een belangrijke praktische drempel weg.

Vooruit durven kijken

Bij gebiedsontwikkelingen is goede bereikbaarheid voor alle vervoersmiddelen een randvoorwaarde. Daarom willen we de Laan van Londen doortrekken, omdat in die omgeving veel woningbouw plaatsvindt.

We kijken ook naar kansen die Dordrecht op de lange termijn vooruithelpen. Waar mogelijk kiezen we in prioritering voor plekken die ook woningbouw ondersteunen. We durven groot te denken, zoals een mogelijk station Amstelwijk of een verdiepte N3. Niet alles realiseren we in deze periode, maar we voorkomen dat we nu keuzes maken die toekomstige ontwikkelingen blokkeren.

KLAAR VOOR DE TOEKOMST

Dordrecht moet ook in de toekomst een fijne stad zijn om te kunnen wonen, werken, leren en recreëren. Vanwege onze ligging is het belangrijk om aandacht te hebben voor onze bodem, lucht- en waterkwaliteit. In de openbare ruimte kijken we naar manieren om te vergroenen, water op te vangen en ontmoeting te stimuleren, juist in de stad die we aan het verdichten zijn. Daarnaast gaan we verder met de energietransitie, met energiebesparing en aanpak van netcongestie als belangrijkste speerpunten. Zo zorgen we voor een gezonde leefomgeving waar jong en oud veilig, vrij en fijn kan wonen, nu en in de toekomst.

Energietransitie en verduurzaming Netcongestie

Dordrecht heeft, net als heel Nederland, te maken met netcongestie. Het elektriciteitsnet zit vol en raakt overbelast. Dit raakt bijna alle ambities van de stad en kan belangrijke ontwikkelingen vertragen of zelfs stopzetten. Stilzitten totdat de netbeheerders de verzwaring van het net gereed hebben, is geen optie. Daar waar wij een rol kunnen spelen als gemeente, pakken wij onze verantwoordelijkheid voor het oplossen of verminderen van netcongestie. We sturen actief op het goed benutten van de

huidige netcapaciteit. Samen met werkgevers zetten we in op lokaal en regionaal opwekken, opslaan en delen van energie via bijvoorbeeld energievoederingsorganisaties en energiehubs.

Energietransitie

De energietransitie vraagt om tempo én realisme. De focus ligt op betaalbare en stabiele beschikbaarheid van energie. We richten ons op innovatie, het verduurzamen van woningen en het ondersteunen van inwoners met een kleiner budget. Het verbeteren van slecht geïsoleerde woningen houdt prioriteit. Samen met woningcorporaties gaan we aan de slag om uiterlijk in 2028 alle woningen met energielabel E, F en G te verbeteren. Waar we kansen zien leggen we de lat hoger. Inwoners ondersteunen we praktisch en financieel, onder andere via energiehulp.

Het verbeteren van slecht geïsoleerde woningen houdt prioriteit.

Het Dordtse bedrijfsleven is al volop in beweging om de energietransitie te realiseren. Tegelijk is hier nog veel klimaatwinst te behalen, bijvoorbeeld door het afvangen van CO₂. Ook als gemeente nemen we verantwoordelijkheid door het eigen vastgoed en het wagenpark op logische momenten te verduurzamen.

Warmte

Dordrecht doet het voortvarend in de warmtetransitie. Daar pakken we op door. Het warmtenet rollen we verder uit volgens het warmteprogramma, met prioriteit voor wijken waar aanleg het meest haalbaar en betaalbaar is, zoals Crabbehof. We hechten eraan dat het warmtenet voor inwoners financieel minimaal een gelijkwaardig alternatief is. We onderzoeken kansen voor koeling en andere schone energieopwek en -opslag, zoals wijkhubs, batterijen en samenwerking met bewonerscollectieven.

Regionale afspraken

Voor de opwek van duurzame energie volgen we de regionale afspraken. Ondernemers vragen om slimme, lokale mogelijkheden om te kunnen voorzien in hun energiebehoefte. We kijken samen met initiatiefnemers daarom serieus naar kleinschalige windtechnieken en (andere) innovatieve vormen van opwek, zoals bijvoorbeeld aqua- en geothermie en kleine modulaire kernreactoren (SMR's). Onze ambities op landschappelijke kwaliteit, leefomgeving en stedelijke kwaliteit zoals de hoogbouwvisie vormen daarin de kaders. Dat betekent dat megaturbines wat ons betreft geen plek krijgen op het eiland.

Realistisch verduurzamen

Verduurzaming in brede zin van het woord maakt onze stad gezonder en meer toekomstbestendig. De gemeente vervult hierbij verschillende rollen: stimuleren, faciliteren, normeren en waar nodig sturen. Onze ambitie blijft om te streven naar klimaatneutraal 2040, maar we gaan hier pragmatisch mee om. Zaken die in gang zijn gezet en volgens planning verlopen zetten we door. Zaken die in de praktijk lastig uitvoerbaar blijken, stellen we naar een realistischer tijdsplan bij.

Inrichting van de openbare ruimte Groene wijken

Dordrecht is een groene gemeente. Dit willen we behouden en waar mogelijk verder verbeteren. We benutten kansen om wijken die nog (wat) achterlopen te vergroenen, bijvoorbeeld bij rioolvervanging of herinrichting van straten. We kiezen voor goede kwaliteit groen en zorgen dat meerjarig onderhoud financieel geregeld is. Hierbij hanteren we voor het groen minimaal onderhoudsniveau C, en waar mogelijk streven we naar een hoger ambitieniveau door gebruik te maken van andere financieringsbronnen. Voor

bomen gaan we nog een stap verder: we brengen het bomenonderhoud in de hele stad stapsgewijs naar niveau B in 2028. Dat doen we, omdat bomen op meerdere vlakken enorm waardevol zijn voor onze stad. Ze zijn vaak beeldbepalend, geven schaduw en zorgen voor verkoeling, dragen bij aan de zo noodzakelijke biodiversiteit en maken buurten prettiger en gezonder om in te leven.

Groen in de buurt

Bomen, parken en plantsoenen dragen bij aan een groene, gezonde en aantrekkelijke stad en een fijne woonomgeving. We omarmen het 3-30-300 principe. Dat heeft als uitgangspunt dat vanuit iedere woning minstens 3 bomen zichtbaar zijn, in de buurt 30% boomkroonbedekking is en op maximaal 300 meter een groene plek ligt. We gebruiken dit principe niet als strenge norm, maar als hulpmiddel bij keuzes, met ruimte voor maatwerk. Ook stimuleren we bewonersinitiatieven waarbij inwoners zelf groen toevoegen en beheren in hun buurt, zoals in Park Merwestein, Riedijkshaven en Krispijns Vierkant.

We verkennen hoe we onderwijs en groenbeheer beter met elkaar kunnen verbinden, bijvoorbeeld in samenwerking met scholen zoals Yuverta en lokale initiatieven die met passie hun omgeving onderhouden. Zo versterken we vakmanschap, betrokkenheid en de kwaliteit van het groen.

Natuurspeelplekken

We werken aan buurten waar wandelen, fietsen, spelen en ontmoeten vanzelfsprekend zijn. Daarom stimuleren we natuurspeelplekken en (informele) speelruimtes die kinderen uitdagen

en tegelijk weinig onderhoud vragen. Ook zetten we in op groene schoolpleinen. Daar waar dat op een veilige en verantwoorde manier kan, stellen we deze ook buiten schooltijd open voor de wijk. Scholen zonder eigen budget helpen we te zoeken naar manieren om vergroening toch mogelijk te maken, bijvoorbeeld via externe subsidies. Daarnaast creëren we ontmoetingsplekken in de wijken, zoals bankjes, picknicktafels en plekken om te bewegen of samen te spelen.

Klimaatadaptatie

Dordrecht maakt zich klaar voor een veranderend klimaat. We werken aan een groene stad die beter bestand is tegen wateroverlast en hitte. Wat we nu bouwen, moet ook veilig zijn voor de komende generaties. Kwetsbare wijken krijgen prioriteit in de aanpak van hitte, wateroverlast en droogte. Waar bewoners de kosten niet kunnen dragen, zoeken we naar passende ondersteuning.

***We verbeteren
stapsgewijs het
bomenonderhoud in
de hele stad.***

Groenblauw programma

We bouwen verder aan ons groenblauwe programma als basis voor de hele stad. Hiervoor maken we in deze periode geld vrij. Deze investeringsruimte vergroten we met (inter)nationale subsidies. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om de openbare ruimte zo in te richten dat er ruimte is voor groen, water, spelen, bewegen en ontmoeting. Het Stadspark is een ontwikkeling waarin al deze functies samenkomen. Bij de inrichting van de openbare ruimte maken we gebruik van klimaatadaptieve oplossingen, zoals wadi's. Landelijke normen en onze vastgestelde groenblauwe regels zijn het uitgangspunt. Bewoners zijn verantwoordelijk voor hun tuinen en privéterreinen. We stimuleren maatregelen die zowel individueel als collectief voordeel opleveren, zoals deelname aan het NK-tegelwippen en het gebruik van regentonnen.

Water in de stad

We verankeren water als ruimtelijke kwaliteitsdrager in het binnenstadsbeleid, passend bij de Dordtse identiteit. We zoeken actief naar kansen om water en groen terug te brengen in de stad, zoals rond de Spuihaven gebeurt. Daarin zijn we ambitieus en creatief. Als wenkend perspectief van het terugbrengen van water in de stad zien we goede voorbeelden zoals in Utrecht. Voor Dordrecht zien we op de lange termijn een soortelijke ontwikkeling voor ons rondom de Singel.

Uitdagingen voor een gezonde leefomgeving

De ligging van Dordrecht brengt specifieke uitdagingen met zich mee die van invloed zijn op de kwaliteit van de leefomgeving. Zo hebben we te maken met de aanwezigheid van PFAS en andere zeer zorgwekkende stoffen in onze bodem en water. Ook zijn we kwetsbaar voor bodemdaling en veroorzaakt (uitstoot van) verkeer over weg en water een slechtere luchtkwaliteit en geluidsoverlast.

We kiezen voor lokale maatregelen die bijdragen aan een schonere leefomgeving en betere luchtkwaliteit, zoals het elektrificeren van het wagenpark, het waar nodig verder op orde brengen van walstroom, en het verminderen van vervoersbewegingen via goed ingepaste centrale bouwhubs.

Geluid blijft een belangrijk aandachtspunt. We handhaven de geldende normen. Ook blijven we actief lobbyen voor betere landelijke kaders en toezicht rondom externe veiligheid, specifiek

met betrekking tot gevaarlijke stoffen per spoor. Dit is essentieel voor de veiligheid van onze inwoners én voor het mogelijk maken van nieuwe woningbouwlocaties.

Bodemdaling

Bodemdaling is een veelomvattend en actueel probleem in heel Nederland. Helaas treft dit ook sommige Dordtse buurten, waar niet-onderheide woningen meezakken met de bodem. Huizen raken beschadigd en er ontstaat contact met grondwater, met vochtproblemen en schimmelvorming als gevolg.

Deze problematiek raakt bewoners direct in hun primaire basisbehoeften, zoals gezondheid, veiligheid en huisvesting. Het kan flinke gevolgen hebben voor de woningwaarde en financiële situatie. Dit zorgt voor veel onzekerheid, ook omdat er geen pasklare oplossing is terwijl de urgentie toeneemt en het probleem onontkoombaar is. Bewoners kunnen dit vrijwel niet zelf oplossen of alleen tegen hoge kosten. Als gemeente willen we er zijn voor onze inwoners, maar ook wij kunnen dit probleem niet alleen dragen. Bovendien treft bodemdaling niet alleen huizen en gebouwen, maar ook de openbare ruimte. Het zorgt voor problemen met riolering, bestrating, bomen en groen. Dit alles moet in samenhang worden aangepakt.

Dordrecht neemt deel aan Platform Slappe Bodem en aan de Gebiedsgerichte Leeraanpak (onderdeel van de Nationale Aanpak Funderingsproblematiek) en kaart het vraagstuk bodemdaling al enige tijd aan bij provincie en Rijk. Met hen, kennisinstituten en andere gemeentelijke voorlopers willen we deze periode starten met een pilotproject om samen met woningeigenaren te verkennen hoe we deze woongebieden structureel toekomstbestendig kunnen maken. Ook zijn we van mening dat naast de Rijksoverheid ook banken en hypotheekverstrekkers hun verantwoordelijkheid moeten nemen en constructief mee moeten bewegen rondom deze problematiek.

PFAS

De aanwezigheid van PFAS en andere zeer zorgwekkende stoffen heeft een grote impact op de stad en zorgt voor maatschappelijke onrust. De huidige situatie is onacceptabel voor Dordtenaren.

Het vormt een bedreiging voor de gezondheid en de kwaliteit van onze leefomgeving, nu en in de toekomst. Bovendien bemoeilijkt de aanwezigheid van PFAS in de bodem ontwikkelingen waarbij verplaatsing of afvoer van grond nodig is.

Een gezonde en veilige leefomgeving voor onze inwoners staat voorop. We zetten daarom stevig in op het zo ver mogelijk terugdringen van de uitstoot van schadelijke stoffen, in het bijzonder PFAS. Dat begint bij de bron. We blijven vol inzetten op onze lobby voor een landelijk en Europees PFAS-verbod. We dagen de industrie uit om sneller met duurzame oplossingen te komen. Waar nodig en mogelijk dwingen we dat af.

Het bedrijf Chemours heeft een groot aandeel in de PFAS-vervuiling in onze regio. Voor ons staat vast dat de uitstoot van het bedrijf zo snel als mogelijk maximaal moet worden teruggedrongen. Ons doel is helder: de uitstoot moet naar nul, passend bij het breed ondertekende PFAS-stembusakkoord. Ook moet het bedrijf haar verantwoordelijkheid nemen voor de ontstane verontreiniging. Dat betekent dat de vervuiler opruimt en de kosten betaalt, bijvoorbeeld voor bodemonderzoek en schoonmaakoperaties. We zetten daarom alle lopende juridische procedures door en blijven bij onze medeoverheden krachtig aandringen op scherpere vergunningen en stevige handhaving.

Luchtkwaliteit en geluid

Een gezonde leefomgeving vraagt ook om schone lucht. We begrijpen goed dat inwoners zich zorgen maken over de impact van luchtkwaliteit en fijnstof op hun gezondheid. Daarom blijven

we ons inzetten voor een veilige leefomgeving in de hele stad en regio. We verbeteren de luchtkwaliteit met aantoonbaar bewezen en effectieve maatregelen om de uitstoot van schadelijke stoffen terug te dringen. Dit betekent onder andere dat we lobbyen voor een maximumsnelheid van 80 km/uur rondom Dordrecht op zowel de N3 als de A16.

We bouwen stap voor stap aan een stad die klaar is voor de toekomst.

Slimme logistiek

Het is belangrijk ook in onze stad zelf de uitstoot en geluidsoverlast van verkeer verder terug te dringen en zo de luchtkwaliteit te verbeteren. De toekomst van mobiliteit is elektrisch. We investeren in maatregelen die inwoners en ondernemers helpen de overstap naar schoner vervoer te maken. Vrachtverkeer in de binnenstad verminderen we met slimme stadslogistiek. Ook stelt de gemeente bij aanbestedingen eisen om uitstoot en geluidsoverlast te minimaliseren, bijvoorbeeld door het toepassen van stil asfalt bij onderhoudsprojecten. Op die manier boeken we samen zichtbare vooruitgang richting een schonere en duurzamere stad. In deze bestuursperiode voeren we geen zero-emissiezone in.

EU-normen

Bij het werken aan schonere lucht, minder geluid en minder uitstoot hebben we nadrukkelijk oog voor de haalbaarheid van plannen voor inwoners en ondernemers. We gebruiken de EU-normen als uitgangspunt en stapelen geen extra lokale regels die bijvoorbeeld woningbouw of gebiedsontwikkeling onnodig belemmeren.

Zo nemen we als gemeente verantwoordelijkheid voor een Dordrecht dat ook op de lange termijn gezond, veilig en veerkrachtig blijft. Door gericht te investeren in klimaatadaptatie, verduurzaming en een sterke leefomgeving bouwen we stap voor stap aan een stad die klaar is voor de toekomst.

SAMENWERKING, ORGANISATIE EN FINANCIËN

Regio, provincie, Rijk en Europa: samenwerken loont

Dordrecht is centrumgemeente van een sterke regio. Voor veel inwoners is de regio de dagelijkse leefwereld: wonen in de ene gemeente, werken, leren of recreëren in de andere. Daarom zetten wij in op samenwerking met overheden en marktpartijen die zichtbaar resultaat oplevert voor onze inwoners en ondernemers.

Samen verantwoordelijk

We werken intensief samen binnen de Drechtsteden en met omliggende gemeenten op opgaven die de gemeentegrenzen overstijgen, zoals bereikbaarheid, economie, zorg, wonen en opvang, onderwijs, arbeidsmarkt, ruimtelijke ontwikkeling en energietransitie. Deze regionale visies en plannen moeten leiden tot concrete resultaten voor onze inwoners en ondernemers. Daarbij neemt Dordrecht waar nodig het voortouw en de regie, passend bij onze schaal en de positie van de stad in de regio. Dat doen we door goed te luisteren en zelf ook een daadkrachtige en betrouwbare samenwerkingspartner te zijn. Het is belangrijk dat regiogemeenten richting kiezen en elkaar blijven vasthouden; de resultaten worden vaak pas op langere termijn zichtbaar.

Samenwerking vraagt duidelijke afspraken, focus en werkt twee kanten op. We maken regionaal concrete afspraken over de verdeling van opgaven, de resultaten en de termijnen, rekening houdend met de draagkracht van elke gemeente. Hier spreken we elkaar op aan, want deze afspraken zijn niet vrijblijvend. Zo zorgen we dat verantwoordelijkheden eerlijk worden gedeeld en dat samenwerking voor de regio als geheel werkt en loont.

We zorgen dat verantwoordelijkheden regionaal eerlijk worden gedeeld en dat samenwerking voor de regio als geheel werkt en loont.

Kracht van zichtbaarheid

We benutten de kracht van de regio om onze slagkracht te vergroten. Door als Smart Delta Drechtsteden gezamenlijk op te trekken richting provincie, Rijk en Europa versterken we onze lobby en ons investeringsvermogen. We hebben namelijk een regio om trots op te zijn. Het recente verleden met bijvoorbeeld de Regiodeals en het MIRT heeft laten zien dat inzet op onze zichtbaarheid in Den Haag en Brussel zich terugbetaalt. Daarom blijven we daar onverminderd op inzetten met focus op energievoorziening, mobiliteit, economie, verduurzaming, innovatie en brede welvaart. Onder meer de ontwikkeling rond de Oude Lijn Dordrecht-Leiden is daarin van groot belang; voor vervoer, gebiedsontwikkeling én als verbindende kennis-as tussen Campus Leerpark en Rotterdam, Delft, Den Haag en Leiden.

We vinden dat Smart Delta Drechtsteden verder moet professionaliseren met een betere sturing en meer uitvoeringskracht. We zien Metropool Eindhoven daarin als een goed voorbeeld.

Maritieme economie en maakindustrie op de kaart

Via een gezamenlijke regionale investerings- en lobbyagenda met Pact de Witt als stevig fundament zetten we Dordrecht en de regio op de kaart als dé plek voor de maritieme economie en de maakindustrie in Europa. We benutten alle mogelijkheden om financiering aan te trekken van andere overheden. Het huidige kabinet onderschrijft het belang van sterke en vitale regio's. Dit biedt extra kansen om op in te spelen, bijvoorbeeld door aanspraak te maken op het nieuwe Gemeenschapsfonds en aan te haken op de regionale kansenagenda's.

Samen werken aan goede dienstverlening

Op het gebied van publieke dienstverlening en bedrijfsvoering levert Dordrecht diensten aan de andere regiogemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Deze samenwerking leidt tot betere dienstverlening, lagere kosten en samen versterken we de regionale bedrijfsvoering. Tegelijkertijd is samenwerking geen doel op zich, maar een middel om inwoners beter te bedienen. We doen dit dus waar het loont, sturen bij waar nodig, zijn transparant en maken onderling goede

afspraken. Dat betekent dat de deelnemende gemeenten instappen op een totaalpakket, waardoor we de bedrijfslasten evenredig verdelen en de continuïteit waarborgen. We staan ervoor open om bedrijfsvoering te verbreden naar andere gemeenten.

Gemeenschappelijke regelingen

In gemeenschappelijke regelingen (GR'en) zijn taken ondergebracht die gemeenten samen effectiever, deskundiger en vaak ook doelmatiger kunnen uitvoeren dan ieder afzonderlijk. In sommige gevallen is samenwerking in een GR wettelijk verplicht. GR'en zijn daarom van groot belang voor de kwaliteit en continuïteit van publieke taken. Dat vraagt wel om scherpe sturing, omdat het voor gemeenten niet altijd eenvoudig is grip te houden op onder andere financiële ontwikkelingen. Bij gemeenschappelijke regelingen waar de kosten sterk oplopen, verwachten wij een realistische aanpak om die kosten beheersbaar te houden. Als dat onvoldoende resultaat oplevert, kan een taakstelling in beeld komen.

Samenwerken vanuit eigen profiel

Dordrecht ligt op een strategische plek tussen Rotterdam en Breda, op het snijvlak van Zuid-Holland en Noord-Brabant en vormt de zuidelijke

toegangspoort naar de Randstad. Die ligging maakt samenwerking vanzelfsprekend, maar vraagt ook om een helder besef van onze eigen positie. Met Rotterdam en Breda onderhouden we goede banden; we leren van elkaar en werken samen. Zo slaan we de handen ineen met Rotterdam voor het bestrijden van ondermijning, omdat georganiseerde criminaliteit niet stopt bij gemeentegrenzen.

Ook met de Zuid-Hollandse Delta en partners als de Hoeksche Waard zoeken we actief de verbinding op opgaben rond bereikbaarheid, economie, water en landschap. We maken immers gebruik van dezelfde infrastructuur, delen economische ketens en hebben gezamenlijke belangen in een toekomstbestendige delta. Door krachten te bundelen versterken we de regio en de positie van Dordrecht daarin.

Het is belangrijk dat Dordrecht zichtbaar blijft als stad met een eigen profiel en betekenis binnen Zuid-Holland. Onze maritieme maakindustrie, strategische ligging, schaal en sterke regionale samenwerking geven Dordrecht een herkenbare positie tussen andere steden in de provincie. Die eigen kracht blijft richtinggevend in de keuzes die we maken.

Zo organiseren we het werk

Een sterke stad vraagt om een gemeente die doet wat nodig is en waarmaakt wat wordt afgesproken. Onze ambtelijke organisatie staat in dienst van Dordtenaren, ondernemers en partners in de stad. Zij moet duidelijk, bereikbaar en betrouwbaar zijn en samenwerken met de stad.

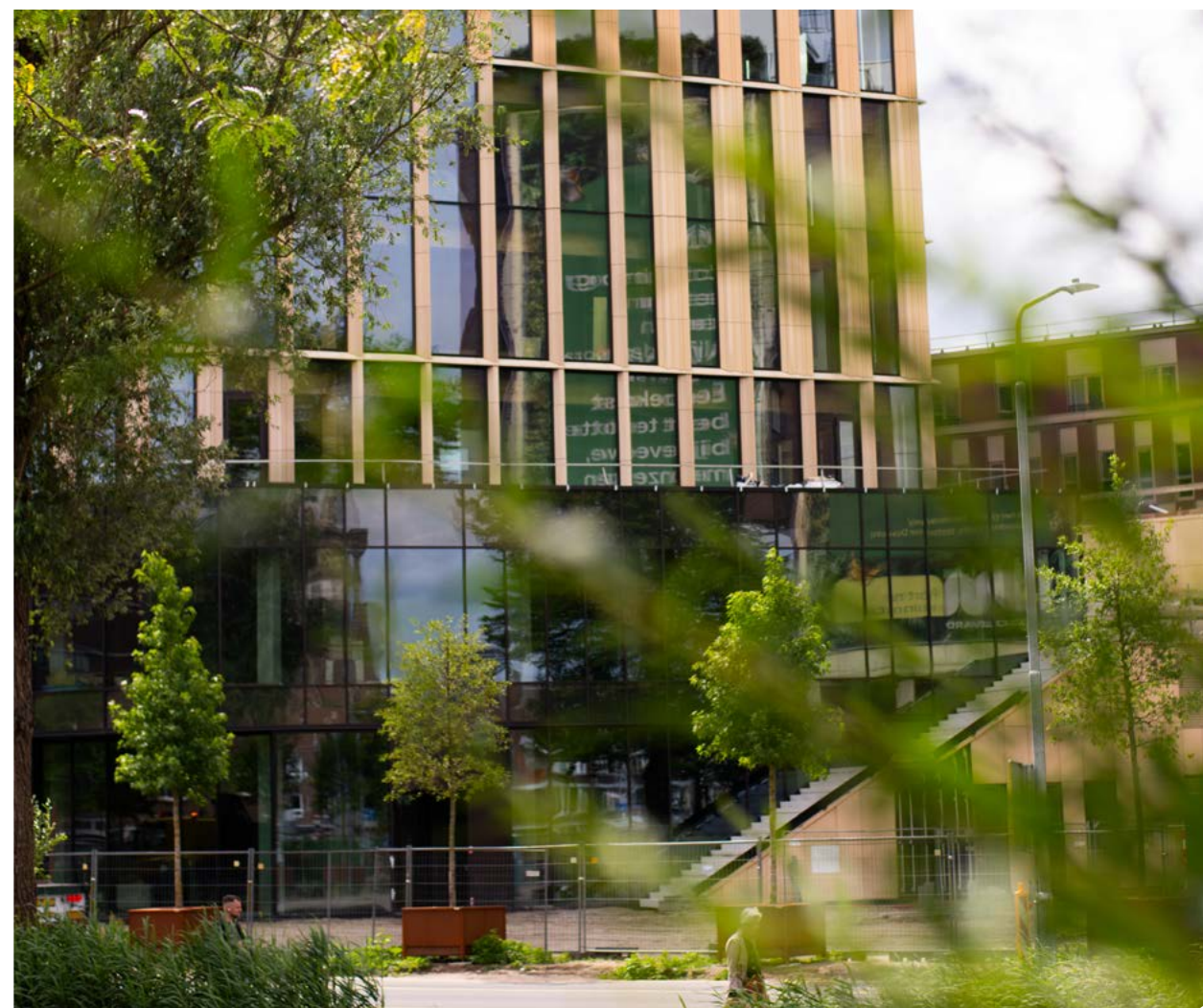
We willen dat de gemeente meer als één organisatie werkt. Inwoners en ondernemers moeten niet te maken krijgen met losse afdelingen, maar met een gemeente die samenhangend handelt en problemen echt oplost. Dat vraagt om goede interne samenwerking over beleidsterreinen heen, leiderschap en heldere lijnen, en minder onnodige bureaucratie.

Uitvoering versterken

De komende jaren versterken we daarom vooral de uitvoeringskracht. Beleid moet geen papieren werkelijkheid zijn, maar merkbaar zijn en impact maken in de stad. Dat betekent dat we scherpe keuzes maken in wat we wel en niet oppakken, passend bij de capaciteit die er is. Niet alles kan tegelijk.

Zichtbaar en aanspreekbaar

Onze organisatie moet snel, datagedreven en zorgvuldig werken, met ruimte voor maatwerk als dat nodig is. De persoonlijke benadering blijft belangrijk. Daarom pakken we sneller de telefoon om inwoners en ondernemers te bellen als dat nodig is. De gemeente moet zichtbaar en aanspreekbaar zijn, ook in de wijken, zodat signalen uit de stad snel worden opgepakt. De gemeente moet uitnodigend zijn voor initiatieven en samenwerken met de stad.

Digitalisering: regie en kansen

AI en verdere digitalisering hebben grote impact. De gemeente moet daar verantwoord mee omgaan. We houden regie op onze digitale infrastructuur door te werken met open standaarden, gedeelde publieke oplossingen en minder afhankelijkheid van individuele technologieleveranciers. Nieuwe technologie biedt ook kansen. Slimme inzet van AI en data kan helpen toekomstige personeelstekorten op te vangen. Ook kunnen we met interactieve, driedimensionale kopieën van de werkelijkheid direct de gevolgen van keuzes qua ruimtelijke inrichting of mobiliteit in beeld brengen. Zo ontstaat voor alle betrokkenen vooraf beter inzicht, wat leidt tot betere keuzes en passende uitvoering. Voor dergelijke kansrijke toepassingen maken we extra geld vrij.

Beleid moet merkbaar zijn en impact maken in de stad.

Eigenaarschap en verantwoordelijkheid

Vanuit de Visie 2050 sturen we als stadsbestuur op de lange termijn. We kiezen voor dat wat de stad en onze inwoners het meest vooruithelpt richting 2050.

De organisatie brengt vakmanschap en uitvoeringskracht, en geeft een eerlijk beeld van wat kan. We verwachten van medewerkers dat ze eigenaarschap tonen en verantwoordelijkheid nemen, met ideeën komen en het maximale uit zichzelf halen zonder bang te zijn fouten te maken.

Kerntaken

We kijken kritisch welke taken beter samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties of regionale partners kunnen worden uitgevoerd, als dat de stad beter helpt. Zo kan de gemeentelijke organisatie zich richten op haar kerntaken en opgaven waar we als lokale overheid het verschil maken, terwijl we tegelijkertijd de kracht van de stad en de regio benutten. Sommige taken uit dit akkoord vragen extra capaciteit. Onze opdracht is dat deze werkzaamheden ingebed worden in de gemeentelijke organisatie en dat door integraler

en daarmee efficiënter te werken, de totale formatie in 2030 per saldo niet is uitgebreid ten opzichte van 2026.

We bouwen aan een organisatie die helder is in haar keuzes, sterk is in de uitvoering en dichtbij de stad staat.

Begrijpelijke communicatie en toegankelijke dienstverlening

Begrijpelijke en toegankelijke communicatie is essentieel. We schrijven duidelijk, in brieven en online, en ondersteunen waar nodig met visuele uitleg. Onze dienstverlening is bereikbaar: digitaal, telefonisch of aan de balie.

In het stadskantoor helpen we inwoners die vastlopen in regels en verplichtingen, zodat zo min mogelijk mensen tussen wal en schip raken. We geven heldere uitleg over mogelijkheden én beperkingen. Daarin staan de inwoner en ondernemer centraal.

Financiën

Onze financiële situatie vraagt om heldere keuzes. We zijn met onze reserves voldoende in staat om onvoorziene financiële tegenvallers op te vangen en in de stad te blijven investeren, maar de begroting staat onder druk. We hebben te maken met stijgende kosten en onduidelijkheid over de bijdragen die we van het Rijk daarvoor ontvangen. Een robuuste financiële koers is daarom voor ons belangrijk.

Gezonde financiën voor nu en later

De gemeente Dordrecht staat er op papier financieel goed voor. We zijn op dit moment weerbaar en kunnen financiële tegenslag opvangen. Toch vraagt onze financiële situatie, ondanks de grote reserveomvang, om keuzes. We staan namelijk voor een structurele financiële opgave. Onze vaste uitgaven nemen toe door aankomende vervangingsinvesteringen in onder meer maatschappelijk vastgoed en openbare ruimte, stijgende kosten in het sociaal domein door vergrijzing en toenemend gebruik van Wmo-voorzieningen, oplopende prijzen in de jeugdhulp en door stijgende inflatie. Het is bovendien nog onduidelijk hoeveel geld we van het Rijk gaan ontvangen en of dit dan eenmalig of voor langere tijd is. De kans is reëel dat de bijdrage van het Rijk niet meegroeit met de stijgende kosten van de taken die bij gemeenten liggen. Daarom blijven we lobbyen om dit beter in balans te krijgen. Deze situatie vraagt om een solide financiële koers, zodat onze voorzieningen betaalbaar blijven voor zowel huidige als toekomstige inwoners, zonder dat we langdurig ons spaargeld gebruiken en daarmee op maken.

Juist in deze tijden van schaarste wegen we extra goed af hoe we ons geld het beste kunnen inzetten. Tegelijkertijd weten we dat niet investeren op sommige terreinen op termijn juist duur kan uitpakken, zeker wanneer er achterstallig onderhoud ontstaat in ons vastgoed en de openbare ruimte, of doordat sociale opgaven hierdoor later groter en duurder worden. Daarom kijken we niet alleen naar de jaarlijkse kosten, maar naar het totale financiële plaatje van de stad.

Financiële uitgangspunten

We hanteren de volgende financiële uitgangspunten:

1. We zijn realistisch

Nieuwe ambities vragen niet alleen om geld, maar ook om tijd en capaciteit van zowel de eigen organisatie als van externe partners en leveranciers. Door de krupper wordende arbeidsmarkt, juridische regelgeving en schaarste aan (bouw)materialen duurt realisatie langer en nemen bijvoorbeeld ook de wachtlijsten in het sociaal domein toe. In onze ambities houden we daar rekening mee. We nemen ambities op in het jaar dat we ze ook waar kunnen maken. We wegen bij nieuwe taken expliciet af wat dit betekent voor de taken die we al doen en wat dat dan vraagt van de organisatie. Als we iets nieuws starten, kan dat betekenen dat we elders met iets moeten stoppen.

2. We investeren voor de lange termijn richting 2050

Onze plannen prioriteren we op basis van de doelen op de lange termijn. Wanneer we investeren moet dat bijdragen aan de sociaal-economische ontwikkeling van de stad en onze inwoners. We zetten investeringen in om maatschappelijke meerwaarde te creëren en onze inkomsten structureel te verhogen. Daarnaast kiezen we voor inzet op preventie, juist om toekomstige kosten te voorkomen. Door op deze manier te investeren in de stad houden we ons voorzieningenniveau zo veel mogelijk in stand.

3. Vaste uitgaven betalen we met vaste inkomsten

Met dit uitgangspunt voorkomen we toekomstige tekorten en beperken we de afhankelijkheid van tijdelijk geld. Bij de aankomende vervangingsinvesteringen in onder meer maatschappelijk vastgoed en openbare ruimte zal dit niet direct haalbaar zijn, maar het doel is wel om daar op termijn naar toe te groeien.

4. We zetten reserves zorgvuldig in
We gebruiken onze reserves in principe alleen om risico's af te dekken of om incidentele investeringen en uitgaven te betalen. We zorgen ervoor dat we altijd genoeg reserves achter de hand houden om financiële tegenvallers op te vangen. Dat mogen inwoners van onze stad van het bestuur verwachten. We zetten ons spaargeld niet langdurig in om tekorten te financieren. En als we reserves toch gebruiken voor vaste uitgaven, dan regelen we dat het beleid kan doorgaan wanneer de reserve op is door structurele dekking te organiseren.

Door belangrijke voorzieningen en programma's structureel te financieren versterken we de fundamenten van de stad.

5. We houden het benodigd basisniveau van de stad in stand
Als we besluiten ergens minder te doen of te stoppen, moeten we voorkomen dat we door een ondergrens zakken. Wanneer de kwaliteit van dienstverlening, aanpak van sociale opgaven en onderhoud te ver wegzakt, kost het later juist meer tijd en geld om weer op een acceptabel niveau te komen.

6. Publieke zakelijkheid
We werken als gemeente tegen kostprijs. Wanneer dit niet kan, maken we inzichtelijk waarom en wat dat kost. Indien wij als gemeente bijdragen van derden (o.a. Rijk, provincie, mede-overheden, private partij) ontvangen voor een bepaald onderwerp of activiteit, dan is dit bedrag in principe leidend voor onze uitgaven.

7. We gebruiken de ruimte die de regelgeving geeft.
We werken vanuit de gedachte dat wetten er zijn om dingen mogelijk te maken. Wanneer regelgeving ambities belemmert, maken we daar werk van. Dit kan door eigen regels te verruimen of met lobby wanneer het geen eigen beleid betreft.

8. Middelen van derden gaan voor eigen middelen
Als we middelen van het Rijk of overige overheden en partners krijgen, zetten we deze middelen als eerste in. Zo borgen we een optimaal gebruik van subsidies, natuurlijk rekening houdend met de voorwaarden die derden stellen aan deze middelen.

9. We zetten de reserves Agenda Dordrecht 2030 in voor de Dordtse investeringsagenda 2050
De resterende middelen uit Agenda 2030 zetten we gericht in voor de lange termijn investeringsopgaven van de stad. We spelen in op kansen die zich voordoen en we stemmen hier integraal over af. Op deze manier zorgen we dat het geld terechtkomt op plekken waar het de grootste maatschappelijke waarde oplevert en waar het bijdraagt aan een toekomstbestendige stad.

10. Lokale lasten
We vinden het belangrijk dat lokale lasten betaalbaar blijven voor onze inwoners, bedrijven en maatschappelijk organisaties. Lokale heffingen zijn in principe kostendekkend. De OZB stijgt de komende vier jaar alleen met inflatie (realistisch indexcijfer gebaseerd op zowel prijs- als loonindex). De hondenbelasting blijft deze periode wederom op nul staan.

Financiële vertaling akkoord

We hebben keuzes gemaakt in prioriteiten en investeringen voor de komende periode. Daarbij hoort een transparante financiële vertaling: waar geven we geld aan uit en hoe betalen we dat?

Structureel de basis op orde

Uitgaven die we elk jaar opnieuw doen, financieren we zoveel mogelijk structureel. Daarmee voorkomen we dat we afhankelijk worden van tijdelijk geld en bouwen we aan een stabiele financiële basis voor de stad. Daarom krijgen onderwerpen die eerder tijdelijk werden betaald

nu een vaste plek in de begroting, zodat inwoners en partners weten waar zij op kunnen rekenen. Soms is het bedrag anders dan voorheen, maar de financiering is nu in ieder geval wel voor langere tijd zeker. We werken bij financiële tegenvallers vanuit het principe: we maken eerst inhoudelijke keuzes en de lokale lastenknop is de laatste knop waar we aan draaien.

Ook voor nieuwe activiteiten waarvan we vinden dat ze blijvend nodig zijn, maken we structureel budget vrij. Zo versterken we de fundamenten van de stad en zorgen we dat belangrijke voorzieningen en programma's niet telkens onder druk staan. Dit geeft duidelijkheid, continuïteit en ruimte om samen met partners te blijven bouwen aan de ontwikkeling van Dordrecht. De volgende onderwerpen borgen we structureel:

Bouwen aan een thuis

	Jaarbedrag (x 1.000)
Wet goed verhuurderschap pandbrigade	€ 150
Opbrengst ambitie 250 extra woningen per jaar	€ -375
Lokale initiatieven maatschappelijke opvang/doorstroomlocaties	€ 50
Bouwen aan een thuis structureel	€ -175
(+ = Uitgaven / - = Inkomsten)	

Een stad om van te genieten

	Jaarbedrag (x 1.000)
Natuurspeeltuinen	€ 40
Minimaal 1 SBSO speelplek per wijk	€ 120
Anti-discriminatiecoördinator	€ 75
Diversiteit/Inclusiviteit	€ 75
Budget voor vieren van Mijlpalen	€ 200
Kleinschalige evenementen/Evenementencoördinator	€ 150
Waarborgen cultuuraanbod	€ 200
Monumenten en erfgoed	€ 25
Dordtpas structureel	€ 400
Uitbreiding stadsarchief	€ 320
Uitbreiding stadsarchief - exploitatie	€ -35
Een stad om van te genieten structureel	€ 1.570
(+ = Uitgaven / - = Inkomsten)	

Ontwikkel- en talentstad

	Jaarbedrag (x 1.000)
Extra ondernemersdienstverlening	€ 50
St. MBO Maatschappelijk betrokken ondernemen	€ 100
Programmatische inzet bedrijventerreinen	€ 250
Sportaccommodaties	€ 250

Ontwikkel- en talentstad structureel € **650**

(+ = Uitgaven / - = Inkomsten)

Basis op orde: veilig en schoon

	Jaarbedrag (x 1.000)
Versterking toepassen Wet Bibob	€ 220
Cameratoezicht binnenstad	€ 45
Integraal veiligheidsplan (IVP 2027 - 2030)	€ 410
Cameratoezicht (IVP 2027 - 2030)	€ 90
Formatie handhaving	€ 440
Participatie (wijkberaad en jongerenraad)	€ 60
Afval gele zakken van straat	€ 260

Basis op orde: veilig en schoon structureel € **1.525**

(+ = Uitgaven / - = Inkomsten)

Zorg voor elkaar

	Jaarbedrag (x 1.000)
Versterking preventief aanbod ouderen	€ 125
Versterken aanpak fraude in de zorg	€ 160
Ontmoetingsplekken in de wijk	€ 225

Zorg voor elkaar structureel € **510**

(+ = Uitgaven / - = Inkomsten)

Mobiliteit in balans

	Jaarbedrag (x 1.000)
Parkeeropbrengst anders inzetten scanauto	€ -1.500
Zuivere toerekening overhead parkeerexploitatie	€ 1.500
Exploitatievoordeel toerekening overhead aan parkeren	€ -1.500
Naar reserve parkeerexploitatie	€ 800
Mobiliteitsfonds structurele bijdrage	€ 700
Mobiliteitsplan Dordrecht 2040 (monitoring, onderzoek, beleid)	€ 225
Aanpak verkeersonveilige routes/ uitvoering mobiliteitsplan	€ 225
Johan de Wittstraat herinrichting	€ 150

Mobiliteit in balans structureel € **600**

(+ = Uitgaven / - = Inkomsten)

Klaar voor de toekomst

	Jaarbedrag (x 1.000)
Bomenonderhoud naar niveau B	€ 1.150

Klaar voor de toekomst structureel € **1.150**

(+ = Uitgaven / - = Inkomsten)

Impuls voor deze bestuursperiode

Naast structurele financiering zetten we in deze bestuursperiode ook tijdelijke impulsmiddelen in om ontwikkelingen te versnellen en maatschappelijke waarde te vergroten. Deze middelen zijn bedoeld om onderwerpen die belangrijk zijn voor de toekomst van Dordrecht een gerichte versterking te geven. Soms gaat het om het opstarten van nieuwe initiatieven, soms om het vergroten van bestaande programma's die met een extra investering meer impact kunnen maken.

We kiezen bewust voor tijdelijke impulsen, omdat we weten dat eenmalige investeringen vaak het verschil kunnen maken: ze helpen om beweging op gang te brengen, partners te mobiliseren en innovaties te testen voordat we besluiten of structurele financiering nodig is. Daarbij kijken we steeds naar de maatschappelijke opbrengst, de bijdrage aan onze lange-termijndoelen richting 2050 en de mate waarin een impuls helpt om toekomstige kosten te voorkomen en extra opbrengsten te genereren.

Het betreft de volgende onderwerpen:

Bouwen aan een thuis

	Jaarbedrag (x 1.000)
Inzetten op optoppen en splitsen	€ 1.800
Pilot accountmanagement corporaties	€ 250
Fonds huisvesting jongeren Dordrecht	€ 900
Woonwagens	€ 120
Lokale initiatieven maatschappelijke opvang/doorstroomlocaties	€ 150

Impuls voor bouwen aan een thuis € **3.220**

(+ = Uitgaven / - = Inkomsten)

Een stad om van te genieten

	Jaarbedrag (x 1.000)
Recreatieve verbetering verbindingen Biesbosch 2027	€ 100
RTV Dordrecht (aanvullende subsidie 2027)	€ 50
(Topsport) Evenementenfonds	€ 1.000
Speelplek Stadspolders en Sterrenburg	€ 125
Businesscase Energieplein	€ 150
Impuls energieplein	€ 1.250
Impuls Dordtpas	€ 100

Impuls voor een stad om van te genieten € **2.775**

(+ = Uitgaven / - = Inkomsten)

Ontwikkel- en talentstad

	Jaarbedrag (x 1.000)
Gratis sporten basisschoolkinderen 2030	€ 945
Gratis schoolzwemmen op meer scholen	€ 500
MKB-aanpak. Samen met ondernemers	€ 160
Gemeentelijke bijdrage Pact de Witt	€ 500
Campusprogrammering Leerpark	€ 1.200
Wijkaanpak arbeidsmarkt	€ 100
Impuls voor ontwikkel- en talentstad	€ 3.405

(+ = Uitgaven / - = Inkomsten)

Basis op orde: veilig en schoon

	Jaarbedrag (x 1.000)
Tijdelijke intensivering handhavingsactiviteiten	€ 940
Gebiedsprogramma Oost en Centrum	€ 625
Impuls voor de basis op orde: veilig en schoon	€ 1.565

(+ = Uitgaven / - = Inkomsten)

Zorg voor elkaar

	Jaarbedrag (x 1.000)
Preventieve kracht van sport en cultuur	€ 800
Minder jeugdhulpaanbieders, sterke netwerken in de wijk	€ 600
Minimaregelingen	€ 1.700
SMS-kinderfonds	€ 160
Sociale wijkteams	€ 2.045
Versterken gezinnen en relaties	€ 540
Energie armoede	€ 125
Impuls voor zorg voor elkaar	€ 5.970

(+ = Uitgaven / - = Inkomsten)

Mobiliteit in balans

	Jaarbedrag (x 1.000)
Gratis openbaar vervoer 70+	€ 1.420
Uitbreiding lijn 2	€ 150
Nacht OV in de stad	€ 780
Mobiliteitsfonds impulsbijdrage	€ 1.000
Impuls voor mobiliteit in balans	€ 3.350

(+ = Uitgaven / - = Inkomsten)

Klaar voor de toekomst

	Jaarbedrag (x 1.000)
Smart Society/Digitalisering	€ 400
VHF Crabbhof en Krispijn cofinanciering	€ 3.600
Klimaat en biodiversiteit reserve groen-blauw	€ 3.300
Uitvoeringsbudget voedselvisie	€ 100
Impuls om klaar te zijn voor de toekomst	€ 7.400

(+ = Uitgaven / - = Inkomsten)

Dordtse Investeringsagenda 2050

De Agenda Dordrecht 2030 zetten we om naar de Dordtse Investeringsagenda 2050. We spelen in op kansen die zich voordoen en we stemmen hier integraal over af. Zoals eerder genoemd onderschrijven we het belang van een verbonden groenblauwe corridor door de stad, maar kiezen voor realistischere ambities in de uitvoering rondom het Stadspark. Van de middelen die hierdoor vrijkomen, investeren we € 3,3 miljoen

in groenblauwe maatregelen in de hele stad. Het resterende deel houden we apart om binnen de Investeringsagenda tegenvallers op te vangen of kansen te pakken.

Van de oorspronkelijke middelen die destijds begroot waren voor de Agenda 2030, blijft een vrije ruimte over en daar rapporteren we over in onderstaande tabel:

Reserves Dordtse investeringsagenda 2050

	Vrij besteedbaar (oud) (x 1.000)	Vrij besteedbaar (nieuw) (x 1.000)
Reserve Binnenstadontwikkeling	€ 33.470	€ 33.470
Reserve Dordts Leerprogramma	€ 10.460	€ 10.460
Reserve Dordtwijkzone	€ 34.900	€ 26.600
Reserve Groenblauwe maatregelen in de stad	€ -	€ 3.300
Reserve Ruimte voor banen	€ 10.630	€ 10.630
Reserve Stadsas	€ -	€ -
Reserve Toekomst Dordtse jongeren	€ 4.600	€ 4.600
Reserve Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	€ -	€ -
Reserve Netcongestie (voorheen Zonne-energie)	€ 4.730	€ 4.730
Reserve Scopewijzingen	€ -	€ 5.000
Totaal reserves	€ 98.790	€ 98.790

(+ = Uitgaven / - = Inkomsten)

Hoe betalen we dit?

We kiezen voor een structureel sluitende begroting, in lijn met de financiële uitgangspunten die we eerder hebben vastgesteld. Dat betekent dat we onze keuzes financieren door optimaal gebruik te maken van middelen van derden, door bestaande budgetten te herprioriteren en door de lokale lasten te indexeren.

We blijven kritisch op onze eigen organisatie en kijken waar het efficiënter kan. Daarbij houden we ons aan de principes van vaste uitgaven met vaste inkomsten, zorgvuldig reservegebruik (o.a. Hervormingsagenda Jeugd, Politiek Akkoord 2022- 2026, Ontheemden en Sociaal Fonds) en het in stand houden van het basisniveau van de stad.

Hoe wordt het betaald?

	Totaal (x 1.000)	
Inzet specifieke bestemmingsreserves	€	-8.680
Inzet vrijvallende reserves	€	-18.050
Hondenbelasting op 0 euro 2027 - 2031	€	2.950
Lagere kapitaallasten - herprioriteren MIP	€	-2.000
Ruimte in begroting uitgaven/inkomsten	€	-9.350
GRS - aanvullende ombuigingen B2027	€	-7.500
Indexatie ozb op basis gewogen gemiddelde	€	-2.500
100% kostendekkendheid afvalstoffenheffing	€	-9.540
Rijksmiddelen gaan voor eigen middelen	€	-7.100
Meicirculaire 2026	€	-8.400
Rijksbeleid participatie	€	-3.000
Ontwikkelingen Jeugdinkoop	€	-3.000
Verdeelmodel beschermd wonen en opvang vanaf 2028	€	-20.500
Rijksbeleid Maatwerkvoorziening Huishoudelijke Ondersteuning	€	-4.500
De intensivering op de organisatie verdienen we in vier jaar terug	€	-5.625

Totaal van hoe het wordt betaald € **-106.795**
(+ = Uitgaven / - = Inkomsten)

Op dit moment maken we met dit akkoord het meerjarenperspectief weer sluitend. Tegelijkertijd weten we dat de wereld veranderlijk blijft. Door te sturen op een robuuste financiële koers zijn we voorbereid op nieuwe tegenvallers en kunnen we, wanneer dat nodig is, opnieuw keuzes maken om onze financiën op orde te houden.

Financieel perspectief

	2027		2028		2029		2030
Perspectiefnota 2027	€	-6.900	€	-11.945	€	-11.875	€ -12.190
Bijstelling politiek akkoord 2026 - 2030	€	4.665	€	9.630	€	12.285	€ 12.995
Perspectief 2027 - 2030	€	-2.235	€	-2.315	€	410	€ 805
		nadelig		nadelig		voordelig	voordelig

Samen bouwen
aan vandaag en morgen